

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
<http://courses.softlab.ntua.gr/progintro/>

Διδάσκοντες: *Στάθης Ζάχος* (zachos@cs.ntua.gr)
Νίκος Παπασπύρου (nickie@softlab.ntua.gr)
Δημήτρης Φωτάκης (fotakis@cs.ntua.gr)

Διαφάνειες παρουσιάσεων

- ✓ Εισαγωγή στην πληροφορική
- ✓ Εισαγωγή στον προγραμματισμό με τη γλώσσα **Pascal**
- ✓ Μεθοδολογία αλγοριθμικής επίλυσης προβλημάτων

10/10/14

Εισαγωγή (i)

◆ Σκοπός του μαθήματος

- Εισαγωγή στην πληροφορική (computer science)
- Εισαγωγή στον προγραμματισμό ηλεκτρονικών υπολογιστών (H/Y)
- Μεθοδολογία αλγοριθμικής επίλυσης προβλημάτων

Εισαγωγή (ii)

◆ Αλγόριθμος

- Πεπερασμένη ακολουθία ενεργειών που περιγράφει τον τρόπο επίλυσης ενός προβλήματος
- Εφαρμόζεται σε δεδομένα (data)

◆ Πρόγραμμα

- Ακριβής περιγραφή ενός αλγορίθμου σε μια τυπική γλώσσα που ονομάζεται γλώσσα προγραμματισμού

Εισαγωγή (iii)

◆ Φυσική γλώσσα

- Χωρίς τόσο αυστηρούς συντακτικούς περιορισμούς
- Μεγάλη πυκνότητα και σημασιολογική ικανότητα

◆ Τυπική γλώσσα

- Αυστηρότατη σύνταξη και σημασιολογία

◆ Γλώσσα προγραμματισμού

- Τυπική γλώσσα στην οποία μπορούν να περιγραφούν υπολογισμοί
- Εκτελέσιμη από έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή

Εισαγωγή (iv)

◆ Πληροφορική

Ηλεκτρονικοί υπολογιστές (engineering)

Σχεδίαση και κατασκευή

Μαθηματικά

Θεωρία και αναλυτική μέθοδος

◆ Κεντρική έννοια:

υπολογισμός (computation)

Εισαγωγή (v)

◆ Πληροφορική: μαθηματικοποίηση της μεθοδολογίας των μηχανικών

- Απαιτήσεις – Πρόβλημα
- Προδιαγραφές
- Σχεδίαση
- Υλοποίηση
- Εμπειρικός έλεγχος – Θεωρητική επαλήθευση
- Βελτιστοποίηση
- Πολυπλοκότητα (κόστος πόρων-αγαθών)
- Τεκμηρίωση
- Συντήρηση

Έννοιες που υπήρχαν για τους μηχανικούς, στην πληροφορική τυποποιήθηκαν, πήραν μαθηματική μορφή, άρα μπορεί κανείς να επιχειρηματολογήσει με αυτές τις έννοιες χρησιμοποιώντας αποδείξεις.

Εισαγωγή

(vi)

◆ Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Σκοπός: να μάθεις να σκέφτεσαι

- Η Ευκλείδεια Γεωμετρία (με τη βασική διδακτική της αξία) απουσιάζει από το πρόγραμμα σπουδών εδώ και χρόνια.
- Αποτέλεσμα: όπως είδαμε και στις πανελλήνιες εξετάσεις δίνεται έμφαση στην αποστήθιση ανουσιών θεωρημάτων και γνώσεων διαφορικού και απειροστικού λογισμού. Η ικανότητα μαθηματικής επίλυσης απλών αλλά πρωτότυπων προβλημάτων δεν παίζει ρόλο.
- Απουσία γνώσεων συνδυαστικής (μέτρηση περιπτώσεων, τρίγωνο Pascal).
- Εφαρμογή των αποστηθισμένων κανόνων;
- Άλγεβρα: αν ρωτήσω έναν τελειόφοιτο Λυκείου πόσο κάνει 107×93 θα δυσκολευτεί πολύ να απαντήσει, ενώ φυσικά γνωρίζει ότι $(\alpha + \beta)(\alpha - \beta) = \alpha^2 - \beta^2$

Εισαγωγή

(vii)

◆ Οι μαθητές αγνοούν την έννοια του “αποδοτικού αλγόριθμου”

- π.χ. μαθαίνουν ένα μη-αποδοτικό αλγόριθμο για την εύρεση του Μ.Κ.Δ. ενώ ο αλγόριθμος του Ευκλείδη απουσιάζει από την ύλη

◆ Πρόταση

- Εισαγωγή της Θεωρητικής Πληροφορικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για όλους τους μαθητές
- Μεθοδολογία επίλυσης προβλημάτων με σχεδίαση και υλοποίηση αλγορίθμων

Εισαγωγή

(viii)

◆ Τριτοβάθμια εκπαίδευση

- Η τεχνολογία αλλάζει αένα και γρήγορα – τα θεμέλια μένουν
- Αυτά τα θεμέλια πρέπει να είναι η ραχοκοκαλιά στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: έμφαση στην αλγοριθμική σκέψη σε αντιδιαστολή με τις τεχνολογικές δεξιότητες (computer literacy)
- Computer science, computing science, informatics
- **Dijkstra**: η Επιστήμη των Υπολογιστών έχει τόση σχέση με τους υπολογιστές όσο και η Αστρονομία με τα τηλεσκόπια
- **Primality**: σημαντικό επίτευγμα σε μία χώρα χωρίς υποδομές

Εισαγωγή

(ix)

◆ Να μην ξεχνάμε ότι

- Το να κάνεις λάθη είναι ανθρώπινο.
- Για να τα κάνεις θάλασσα χρειάζεσαι υπολογιστή!

Εισαγωγή

(x)

◆ Κατασκευή υπολογιστικών μηχανών

- **Αρχαιότητα**: υπολογιστικές μηχανές, μηχανισμός των Αντικυθήρων, κ.λπ.
- 17ος αιώνας, **Pascal** και **Leibniz**, μηχανικές υπολογιστικές αριθμομηχανές ⇒ στοιχειώδεις αριθμητικές πράξεις
- 1830–1840, **Babbage**, “αναλυτική μηχανή” ⇒ λογάριθμοι, τριγωνομετρικές συναρτήσεις
- 1880–1890, **Hollerith**, μηχανή με διάτρητες κάρτες για την αυτοματοποίηση των εκλογών

Εισαγωγή

(xi)

◆ Κατασκευή υπολογιστών

- 1920–1930, **Bush**, ηλεκτρική (αναλογική) υπολογιστική μηχανή ⇒ διαφορικές εξισώσεις
- ~1940, **Zuse**, ηλεκτρονική (ψηφιακή) υπολογιστική μηχανή ⇒ πρόγραμμα και δεδομένα, χωριστά
- 1945–1950, μοντέλο **von Neumann** ⇒ πρόγραμμα και δεδομένα, από κοινού
- 1950–σήμερα, ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας των **ηλεκτρονικών υπολογιστών**

Εισαγωγή (xii)

◆ Κατασκευή υπολογιστών

- 1952– main frames IBM 650, 7000, 360
- 1965– mini computers DEC PDP-8
- 1977– personal computers Apple II
- 1981 IBM PC
- 1983, 1984 Apple: Lisa, Macintosh
- 1985– internet
- 1990– world wide web
- 2000– PDA, smartphones, κ.λπ.

Εισαγωγή (xiii)

◆ Μηχανικοί υπολογιστών

- Tom Watson, IBM, 1945
Ο κόσμος χρειάζεται περίπου 5 υπολογιστές
- Gordon Moore, Intel, 1965
Η πυκνότητα του hardware στα ολοκληρωμένα κυκλώματα διπλασιάζεται κάθε 18 μήνες

Εισαγωγή (xiv)

◆ Θεμέλια της πληροφορικής

- Μαθηματική λογική
- Αριστοτέλης: συλλογισμοί

$$\frac{A \quad A \rightarrow B}{B} \quad (\text{modus ponens})$$

- Ευκλείδης: αξιωματική θεωρία
- Αρχές 20ου αιώνα, Hilbert
⇒ αξίωμα, θεώρημα, τυπική απόδειξη

Εισαγωγή (xv)

◆ Πρόγραμμα του Leibniz:

θεμελίωση των μαθηματικών

- γλώσσα για όλα τα μαθηματικά
- θεωρία
- συνεπής (consistent) και πλήρης (complete)

$$A \wedge \neg A \quad \text{αντίφαση}$$

◆ Γλώσσα (Boole, De Morgan, Frege, Russel)

- προτασιακός λογισμός $\wedge, \vee, \neg, \rightarrow, \leftrightarrow$
- κατηγορηματικός λογισμός \forall, \exists

Εισαγωγή (xvi)

◆ Θεωρία

- Συνολοθεωρία, Cantor, Frege ∈
- Παράδοξο του Russel

$$A = \{ x \mid x \notin x \}$$

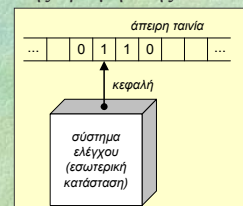
$$\begin{array}{l} A \in A \rightarrow A \notin A \\ A \notin A \rightarrow A \in A \end{array}$$

- Άλλες θεωρίες συνόλων (ZF, κ.λπ.)
- Άλλες θεωρίες για τη θεμελίωση των μαθηματικών (θεωρία συναρτήσεων, κατηγοριών, κ.λπ.)
- 1920–1930, προσπάθειες για απόδειξη συνέπειας

Εισαγωγή (xvii)

◆ Συνέπεια και πληρότητα

- 1931, Gödel, θεώρημα μη πληρότητας
⇒ δεν είναι δυνατόν να κατασκευαστεί συνεπής και πλήρης θεωρία της αριθμητικής
- 1936, Turing,
⇒ μη αποκρίσιμες (undecidable) προτάσεις
⇒ μηχανή Turing, υπολογισσιμότητα

Εισαγωγή (xviii)

◆ Μη πληρότητα (incompleteness)

- David Hilbert, 1862-1943
- Kurt Gödel, 1906-1978 (αστία)
- Δοξιάδης
 - Incompleteness: a play and a theorem
 - Ο θεός Πέτρος και η εικασία του Goldbach
- Παπαδημητρίου
 - Το χαμόγελο του Turing
- Hoffstader
 - Gödel, Escher, and Bach

Εισαγωγή (xix)

◆ Κλάδοι της πληροφορικής

- Αλγόριθμοι και δομές δεδομένων
- Γλώσσες προγραμματισμού
- Αρχιτεκτονική υπολογιστών και δικτύων
- Αριθμητικοί και συμβολικοί υπολογισμοί
- Λειτουργικά συστήματα
- Μεθοδολογία – τεχνολογία λογισμικού
- Βάσεις δεδομένων και διαχείριση πληροφοριών
- Τεχνητή νοημοσύνη και ρομποτική
- Επικοινωνία ανθρώπου – υπολογιστή

Εισαγωγή (xx)

◆ Υπολογιστής

- επεξεργαστής
- μνήμη
- συσκευές εισόδου/εξόδου

◆ Ιδιότητες

- αυτόματο χωρίς εξυπνάδα
- μεγάλη ταχύτητα
- ακρίβεια στις πράξεις

Γλώσσες προγραμματισμού (i)

◆ Γλώσσα μηχανής

```
0110110 11011011
```

διεύθυνση εντολή

◆ Συμβολική γλώσσα (assembly)

```
label: add ax, bx
```

διεύθυνση πράξη/δεδομένα

◆ Γλώσσες χαμηλού και υψηλού επιπέδου

◆ Υλοποίηση γλωσσών προγραμματισμού

- μεταγλωττιστής (compiler)
- διερμηνέας (interpreter)

Γλώσσες προγραμματισμού (ii)

◆ Κυριότερες γλώσσες, ιστορικά

1950

1960 FORTRAN, LISP, COBOL, Algol, BASIC, PL/I

1970 Pascal, C, Smalltalk, Prolog, ML, Logo

1980 C++, Modula-2, Ada, Perl

1990 Java, Python, Ruby, Haskell, PHP

2000 C#, ...

Γλώσσες προγραμματισμού (iii)

◆ Pascal

- Niklaus Wirth (1971)
- Γλώσσα γενικού σκοπού (general purpose)
- Ευνοεί το συστηματικό και δομημένο προγραμματισμό

◆ C

- Dennis Ritchie (1972)
- Γενικού σκοπού αλλά χαμηλότερου επιπέδου
- Ευνοεί τον προγραμματισμό συστημάτων

Pazca1

Ασκήσεις

(i)

```
PROGRAM Hello1()  
{  
  WRITELN("hello world");  
}
```

```
PROGRAM Hello2()  
{  
  WRITELN("hello ", "world");  
}
```

```
PROGRAM Hello3()  
{  
  WRITE("hello "); WRITELN("world");  
}
```

```
PROGRAM Hello4()  
{  
  WRITE("hello world"); WRITELN();  
}
```

Ασκήσεις (Pascal)

(i)

```
program Hello1(output);  
begin  
  writeln('hello world')  
end.
```

```
program Hello2(output);  
begin  
  writeln('hello ', 'world')  
end.
```

```
program Hello3(output);  
begin  
  write('hello '); writeln('world')  
end.
```

```
program Hello4(output);  
begin  
  write('hello world'); writeln  
end.
```

Ασκήσεις (C)

(i)

```
#include <stdio.h>  
void main ()  
{  
  printf("hello world");  
}
```

```
#include <stdio.h>  
void main ()  
{  
  printf("hello " "world\n");  
}
```

```
#include <stdio.h>  
void main ()  
{  
  printf("hello ");  
  printf("world");  
}
```

```
#include <stdio.h>  
void main ()  
{  
  printf("hello world");  
  printf("\n");  
}
```

Ασκήσεις

(ii)

```
PROC hello()  
{  
  WRITELN("hello world");  
}
```

```
PROGRAM Hello5()  
{  
  hello(); hello();  
  hello(); hello();  
}
```

```
PROC hello()  
{  
  WRITELN("hello world");  
}
```

```
PROGRAM Hello6()  
{  
  int i;  
  FOR(i,1 TO 20) hello();  
}
```

Ασκήσεις (Pascal)

(ii)

```
program Hello5(output);  
  procedure hello;  
  begin  
    writeln('hello world')  
  end;  
begin  
  hello; hello;  
end.
```

```
program Hello6(output);  
  var i : integer;  
  procedure hello;  
  begin  
    writeln('hello world')  
  end;  
begin  
  for i:=1 to 20 do hello  
end.
```

Ασκήσεις (C)

(ii)

```
#include <stdio.h>  
  
void hello()  
{  
  printf("hello world\n");  
}
```

```
void main()  
{  
  hello(); hello();  
}
```

```
#include <stdio.h>  
  
void hello()  
{  
  printf("hello world\n");  
}
```

```
void main()  
{  
  int i;  
  for (i=0; i<20; i++)  
    hello();  
}
```

Ασκήσεις

(iii)

```
int i;

PROC num_hello()
{
  WRITELN(i, " hello world");
}

PROGRAM Hello7()
{
  const int n = 20;

  FOR(i,1 TO n) num_hello();
}
```

Ασκήσεις (Pascal)

(iii)

```
program Hello7(output);
  const n = 20;
  var i : integer;
  procedure num_hello;
  begin
    writeln(i, ' hello world')
  end;
begin
  for i:= 1 to n do num_hello
end.
```

Ασκήσεις (C)

(iii)

```
#include <stdio.h>
const int n=20;
int i;

void num_hello()
{
  printf("%d hello world\n", i);
}

void main()
{
  for (i=0; i<n; i++)
    num_hello();
}
```

Ασκήσεις

(iv)

```
PROC hello()
{
  WRITELN("hello world");
}

PROGRAM Hello9()
{
  int i,n;
  WRITELN("Give number of greetings ",
    "then press <enter>:");
  n = READ_INT();
  FOR(i,1 TO n) hello();
}
```

Ασκήσεις (Pascal)

(iv)

```
program Hello9(input,output);
  var i,n : integer;
  procedure hello;
  begin
    writeln('hello world')
  end;
begin
  writeln('Give number of greetings ',
    'then press <enter>:');
  read(n);
  for i:= 1 to n do hello
end.
```

Ασκήσεις (C)

(iv)

```
#include <stdio.h>
void hello()
{
  printf("hello world\n")
}
void main()
{
  int i,n;
  printf("Give number of greetings "
    "then press <enter>:");
  scanf("%d", &n);
  for (i=0; i<n; i++) hello();
}
```

Ασκήσεις

(v)

```
PROC hello()
{
  WRITELN("hello world");
}

PROGRAM Hello10()
{
  int i,n;

  WRITELN("Give number of greetings ",
          "then press <enter>:");
  n = READ_INT();
  if (n < 0) WRITELN("# is negative");
  else FOR(i,1 TO n) hello();
}
```

Ασκήσεις (Pascal)

(v)

```
program Hello10(input,output);
  var i,n : integer;
  procedure hello;
  begin
    writeln('hello world')
  end;
begin
  writeln('Give number of greetings ',
          'then press <enter>:');
  readln(n);
  if n < 0 then writeln('# is negative')
  else for i:= 1 to n do hello
end.
```

Ασκήσεις (C)

(v)

```
#include <stdio.h>
void hello()
{
  printf("hello world\n");
}
void main()
{
  int i,n;
  printf("Give number of greetings "
        "then press <enter>");
  scanf("%d\n",&n);
  if (n<0)
    printf("#is negative\n");
  else
    for (i=0;i<n;i++) hello();
}
```

Δομή του προγράμματος

(i)

PROGRAM example1()

επικεφαλίδα

{

REAL r, a;

δηλώσεις

WRITE("Give the radius: ");

r = READ_REAL();

a = 3.1415926 * r * r;

WRITELN("The area is: ", a);

εντολές

}

σώμα = block

Δομή του προγράμματος (C)

(i)

#include <stdio.h>

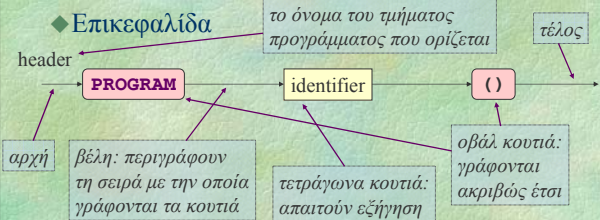
int i, j;

void main()

```
{
  i=15; j=23;
  printf("sum of i and j is: ");
  i=i+j;
  printf("%d", i);
}
```

Δομή του προγράμματος

(ii)

Συντακτικό διάγραμμα

- περιγράφει τη σύνταξη ενός τμήματος του προγράμματος

Δομή του προγράμματος (iii)

◆ Δηλώσεις μεταβλητών

- **μεταβλητή**: ένα «κουτί» της μνήμης του υπολογιστή όπου μπορεί να αποθηκευτεί μια πληροφορία (ένα δεδομένο)
- στο τμήμα δηλώσεων ορίζουμε **όλες** τις μεταβλητές που χρησιμοποιεί το πρόγραμμα
- για κάθε μεταβλητή ορίζουμε το **όνομά** της και τον **τύπο** της, δηλαδή το πεδίο των δυνατών τιμών που μπορεί η μεταβλητή να πάρει

```
int i;
```

Δομή του προγράμματος (iv)

◆ Απλοί τύποι μεταβλητών

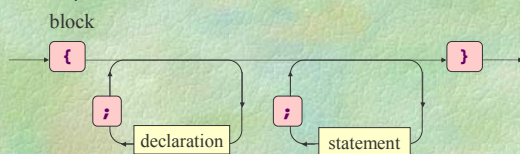
- **int** ακέραιοι αριθμοί 0, 1, -3
- **REAL** πραγματικοί αριθμοί 3.14
- **char** χαρακτήρες 'a'
- **bool** λογικές τιμές true, false

◆ Δήλωση περισσότερων μεταβλητών

```
int i, j, k;  
REAL x, y; char ch;  
bool changed;
```

Δομή του προγράμματος (v)

◆ Σώμα, block

◆ Σχόλια

```
REAL x, y; /* οι συντεταγμένες  
του κέντρου */  
REAL r; // η ακτίνα
```

Τί σημαίνει ορθό πρόγραμμα (i)

◆ Συντακτική ορθότητα

- το πρόγραμμα πρέπει να υπακούει στους συντακτικούς κανόνες της γλώσσας προγραμματισμού

◆ Συντακτικά σφάλματα στην **Pascal**

- εμφανίζονται όταν δεν ικανοποιούνται τα συντακτικά διαγράμματα
- παράδειγμα:
(PROGRAM) example

Τί σημαίνει ορθό πρόγραμμα (ii)

◆ Νοηματική ορθότητα

- το πρόγραμμα πρέπει να υπακούει τους νοηματικούς κανόνες της γλώσσας προγραμματισμού

◆ Νοηματικά σφάλματα στην **Pascal**

- εσφαλμένη χρήση τελεστών
`n = "a" * 3;`
- χρήση μεταβλητών χωρίς δήλωση
`int n, i;
n = i + j;`

Τί σημαίνει ορθό πρόγραμμα (iii)

◆ Σημασιολογική ορθότητα

- όταν το πρόγραμμα εκτελείται, πρέπει να κάνει ακριβώς **αυτό που θέλουμε** να κάνει

◆ Σημασιολογικά σφάλματα στην **Pascal**

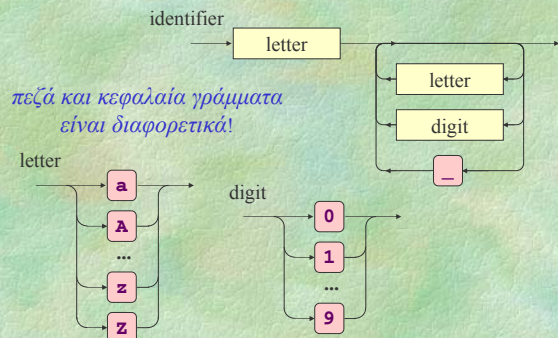
- προέρχονται από την κακή σχεδίαση ή την κακή υλοποίηση του προγράμματος
- αυτά τα σφάλματα ονομάζονται συνήθως **bugs** και η διαδικασία εξάλειψής τους **debugging**

```
x1 = (-b + sqrt(b*b-4*a*c)) / (2*a);  
sqrt  
διαίρεση με το μηδέν
```


Τί σημαίνει ορθό πρόγραμμα (iv)

- ◆ Ο μεταγλωττιστής μπορεί να εντοπίσει σε ένα πρόγραμμα την ύπαρξη
 - συντακτικών σφαλμάτων
 - νοηματικών σφαλμάτων
- ◆ Τυπώνει κατάλληλα μηνύματα σφάλματος
- ◆ Ο προγραμματιστής είναι υπεύθυνος για
 - τη διόρθωση των παραπάνω
 - τον εντοπισμό και τη διόρθωση σημασιολογικών σφαλμάτων

Συντακτικά διαγράμματα

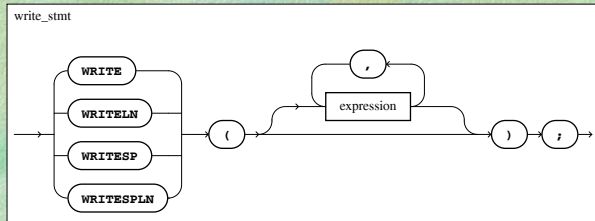
Ανάθεση τιμής σε μεταβλητή

- ◆ Παραδείγματα αναθέσεων

```
n = 2;
pi = 3.14159;
done = true;
ch = 'b';
counter = counter + 1;
x1 = (-b + sqrt(b*b-4*a*c)) / (2*a);
```

Έξοδος στην οθόνη (i)

- ◆ Συντακτικό διάγραμμα

Έξοδος στην οθόνη (ii)

- ◆ Έξοδος στην οθόνη


```
WRITELN("Hello world!");
WRITELN("Hell", "o wor", "ld!");
```
- ◆ Έξοδος χωρίς αλλαγή γραμμής


```
WRITE("Hel");
WRITELN("lo w", "orld!");
```

Έξοδος στην οθόνη (iii)

- ◆ Έξοδος στην οθόνη


```
x = 6;
WRITE("x");
WRITE(" = ");
WRITE(x);
WRITELN();
WRITELN("3*x-1 = ", 3*x-1);
WRITELN("x*(x+1) = ", x*(x+1));
```

```
x = 6
3*x-1 = 17
x*(x+1) = 42
```

Έξοδος στην οθόνη (iv)

◆ Έξοδος στην οθόνη

```
WRITELN(4, 2);  
WRITESPLN(4, 2);  
WRITE(6, 6);  
WRITELN(6);  
WRITESP(6, 6);  
WRITESPLN(6);
```

```
42  
4 2  
666  
6 66
```

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (i)

◆ Είσοδος από το πληκτρολόγιο

```
n = READ_INT();  
r = READ_REAL();  
c = getchar();
```

◆ Είσοδος από το πληκτρολόγιο και διάβασμα μέχρι το τέλος της γραμμής SKIP_LINE();

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (ii)

```
PROGRAM example1()  
{  
    REAL r, a;  
  
    WRITE("Give the radius: ");  
    r = READ_REAL();  
    a = 3.1415926 * r * r;  
    WRITELN("The area is: ", a);  
}
```

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (iii)

```
PROGRAM operation()  
{  
    int first, second, result;  
    char operator;  
  
    first = READ_INT();  
    operator = getchar();  
    second = READ_INT();  
  
    switch (operator) {  
        case '+': result = first + second; break;  
        case '-': result = first - second; break;  
        case '*': result = first * second; break;  
        case '/': result = first / second; break;  
    }  
    WRITELN("The result is: ", result);  
}
```

Επικοινωνία με το χρήστη (C) (iv)

◆ Παράδειγμα

```
#include <stdio.h>  
void main()  
{  
    int n, m, sum;  
    printf("Προσθέτω δύο ακεραίους\n");  
    printf("Δώσε το n: ");  
    scanf("%d\n", &n);  
    printf("Δώσε το m: ");  
    scanf("%d\n", &m);  
    sum = n + m;  
    printf("Το άθροισμα %d + %d είναι: ", n, m);  
    printf("%d\n", sum);  
}
```

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (iv)

◆ Αποθηκευτικός χώρος (buffer)

- παρεμβάλλεται μεταξύ του πληκτρολογίου και του προγράμματος
- εκεί αποθηκεύονται προσωρινά τα δεδομένα που πληκτρολογεί ο χρήστης μέχρι να διαβαστούν από το πρόγραμμα
- η εισαγωγή στο buffer γίνεται με το πάτημα του πλήκτρου **enter**
- αρχικά ο buffer είναι κενός

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (v)

```
PROGRAM addition1()
{
  int first, second;
  WRITE("First: "); first = READ_INT();
  WRITE("Second: "); second = READ_INT();
  WRITELN("Result: ", first + second);
}
```

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (vi)

◆ Πρώτη εκτέλεση παραδείγματος

```
First: 3↵
Second: 6↵
Result: 9
```

◆ Δεύτερη εκτέλεση παραδείγματος

```
First: 3 6↵
Second: Result: 9
```

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (vii)

```
PROGRAM addition2()
{
  int first, second;
  WRITE("First: "); first = READ_INT();
  SKIP_LINE();
  WRITE("Second: "); second = READ_INT();
  WRITELN("Result: ", first + second);
}
```

Είσοδος από το πληκτρολόγιο (viii)

◆ Πρώτη εκτέλεση παραδείγματος

```
First: 3↵
Second: 6↵
Result: 9
```

◆ Δεύτερη εκτέλεση παραδείγματος

```
First: 3 6↵
Second: 6↵
Result: 9
```

Αριθμητικές παραστάσεις (i)

◆ Απλές παραστάσεις

- σταθερές και μεταβλητές

◆ Απλές πράξεις

- πρόσθεση, αφαίρεση +, -
- πολλαπλασιασμός *
- διαίρεση πραγματικών αριθμών /
- ηλίκιο ακεραίας διαίρεσης / *προσοχή!*
- υπόλοιπο ακεραίας διαίρεσης % MOD
- πρόσημα +, -

Αριθμητικές παραστάσεις (ii)

◆ Παραδείγματα

- $1 + 1 \rightarrow 2$ τύπου **int**
- $1.0 + 2.0 \rightarrow 3.0$ τύπου **REAL**
- $1 + 3.0 \rightarrow 4.0$ τύπου **REAL**
- $5 / 2 \rightarrow 2$ ακέραιο ηλίκιο
- $5 \% 2 \rightarrow 1$ ακέραιο υπόλοιπο
- $5.0 / 2 \rightarrow 2.5$ διαίρεση **REAL**
- $5.0 \% 2 \rightarrow \text{✗}$ *απαγορεύεται!*

◆ Πραγματική διαίρεση μεταξύ ακεραίων;

```
int x=42, y=17; WRITE( 1.0 * x / y );
```

Αριθμητικές παραστάσεις (iii)

- ◆ Προτεραιότητα τελεστών
 - π.χ. $5+3*x-y \equiv 5+(3*x)-y$
- ◆ Προσεταιριστικότητα τελεστών
 - π.χ. $x-y+1 \equiv (x-y)+1$
- ◆ Σειρά εκτέλεσης των πράξεων
 - καθορίζεται **εν μέρει** από την προτεραιότητα και την προσεταιριστικότητα των τελεστών
 - γενικά όμως εξαρτάται από την υλοποίηση
 - π.χ. $(x+1)*(y-1)$

Λογικές παραστάσεις (i)

- ◆ Συγκρίσεις
 - ισότητα, ανισότητα $==, !=$
 - μεγαλύτερο, μικρότερο $>, <$
 - μεγαλύτερο ή ίσο, μικρότερο ή ίσο $>=, <=$
- ◆ Λογικές πράξεις
 - σύζευξη (και) **&& AND**
 - διάζευξη (ή) **|| OR**
 - άρνηση (όχι) **! NOT**

Λογικές παραστάσεις (ii)

- ◆ Πίνακες αλήθειας λογικών πράξεων

p	q	p AND q p && q	p	q	p OR q p q
false	false	false	false	false	false
false	true	false	false	true	true
true	false	false	true	false	true
true	true	true	true	true	true

σύζευξη

p	NOT p ! p
false	true
true	false

διάζευξη

άρνηση

Προτεραιότητα τελεστών (i)

Τελεστής	Σημασία	Προσεταιριστικότητα
+ - ! NOT	πρόσημα, λογική άρνηση	—
* / % MOD	πολλαπλασιασμός, διαίρεση	αριστερά
+ -	πρόσθεση, αφαίρεση	αριστερά
< <= >= >	σύγκριση	αριστερά
== !=	ισότητα	αριστερά
&& AND	λογική σύζευξη	αριστερά
OR	λογική διάζευξη	αριστερά

επάνω: μεγάλη προτεραιότητα

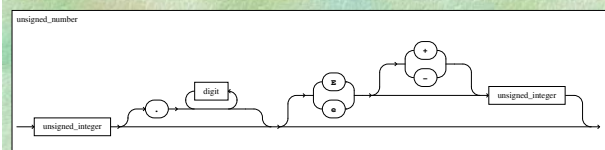
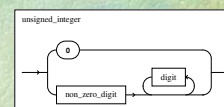
κάτω: μικρή προτεραιότητα

Προτεραιότητα τελεστών (ii)

- ◆ Προτεραιότητα τελεστών
 - π.χ. **NOT p AND q OR r**
 $\equiv ((\text{NOT } p) \text{ AND } q) \text{ OR } r$
 - π.χ. **x>3 AND NOT y+z==5** **λάθος!**
 $\equiv (x>3) \text{ AND } ((\text{NOT } y)+z)==5$
 - π.χ. **x>3 AND NOT (y+z==5)** **σωστό**
 $\equiv (x>3) \text{ AND } (\text{NOT } ((y+z)==5))$
- Όταν δεν είμαστε σίγουροι, δε βλάπτει να χρησιμοποιούμε επιπλέον παρενθέσεις!

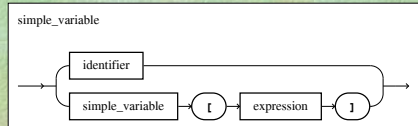
Σύνταξη παραστάσεων (i)

- ◆ Σταθερές

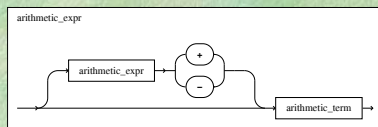

Σύνταξη παραστάσεων (ii)

◆ Μεταβλητές (απλές)

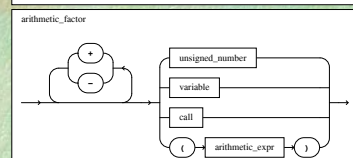
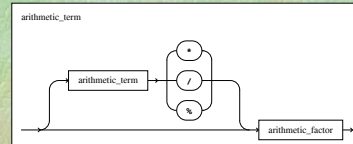

◆ Αριθμητικές παραστάσεις

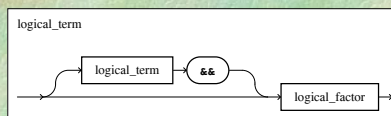
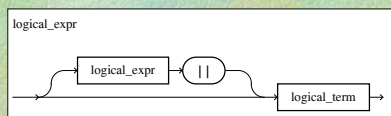
Σύνταξη παραστάσεων (iii)

◆ Αριθμητικοί όροι και παράγοντες

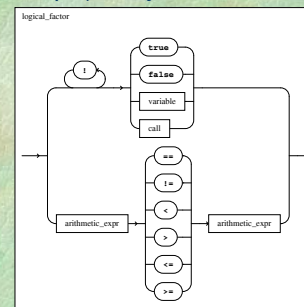
Σύνταξη παραστάσεων (iv)

◆ Λογικές παραστάσεις και όροι

Σύνταξη παραστάσεων (v)

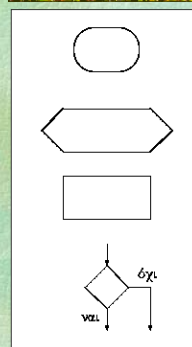
◆ Λογικοί παράγοντες

Δομές ελέγχου

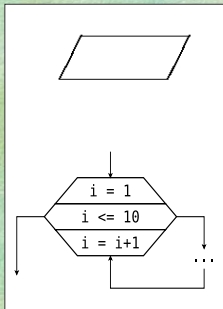
- ◆ Τροποποιούν τη σειρά εκτέλεσης των εντολών του προγράμματος
- ◆ Οι εντολές φυσιολογικά εκτελούνται κατά σειρά από την αρχή μέχρι το τέλος
- ◆ Με τις δομές ελέγχου επιτυγχάνεται:
 - ομαδοποίηση εντολών
 - εκτέλεση εντολών υπό συνθήκη
 - επανάληψη εντολών

Λογικά διαγράμματα ροής (i)

- ◆ Αρχή και τέλος
- ◆ Ολόκληρες λειτουργίες ή διαδικασίες
- ◆ Απλές εντολές
- ◆ Έλεγχος συνθήκης

Λογικά διαγράμματα ροής (ii)

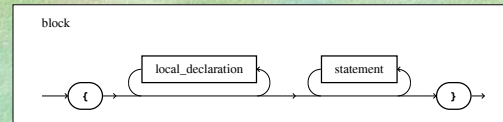

◆ Λειτουργία εισόδου/εξόδου

◆ Επανάληψη (βρόχος)

Σύνθετη εντολή (i)

- ◆ Ομαδοποίηση πολλών εντολών σε μία
- ◆ Χρήσιμη σε συνδυασμό με άλλες δομές
- ◆ Συντακτικό διάγραμμα

Σύνθετη εντολή (ii)

◆ Παραδείγματα

```
{
  int x=2, y=3, z=3;
  WRITELN(x, y, z);
}

{
  a=2; b=3;
  {
    c=3;
    WRITE(a, b, c);
  }
  WRITELN();
}
```

Σύνθετη εντολή (C) (ii)

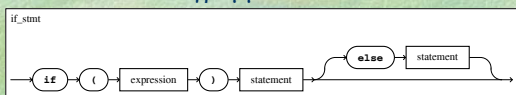
◆ Παραδείγματα

```
{
  x=2; y=3; z=3;
  printf("%d %d %d\n",x,y,z);
}

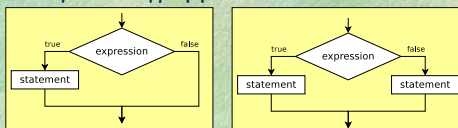
{
  x=2; y=3;
  {
    z=3;
    printf("%d %d %d",x,y,z);
  }
  printf("\n");
}
```

Εντολή if (i)

- ◆ Εκτέλεση εντολών υπό συνθήκη
- ◆ Συντακτικό διάγραμμα

◆ Λογικό διάγραμμα

Εντολή if (ii)

◆ Παραδείγματα

```
if (amount >= x) amount = amount - x;

if (amount >= 1000000)
  WRITELN("Found a millionaire!");

if ((year > 1900) && (year <= 2000))
  WRITE("20ός αιώνας");

if (x*x + y*y == z*z) {
  WRITESPLN("Pythagorean:", x, y, z);
  s = (z-x)*(z-y)/2;
  WRITESPLN("Perfect square:", s);
}
```

Εντολή if (C)

(ii)

◆ Παραδείγματα

```
if (x>10)
    x = x+1;

if (age<10)
    printf("παιδί");

if ((year>1900) && (year<=2000))
    printf("20ός αιώνας");

if ((year%4==0) &&
    (year%100!=0) ||
    (year%400==0) &&
    (year%4000!=0))
    printf("δίσεκτο έτος");
```

Εντολή if

(iii)

◆ Παραδείγματα

```
if (year % 4 == 0 AND
    year % 100 != 0 OR
    year % 400 == 0 AND
    year % 4000 != 0)
    WRITESPLN("Το έτος", year,
              "είναι δίσεκτο!");
```

Εντολή if

(iv)

◆ Παραδείγματα (συνέχεια)

```
if (x % 2 == 0) WRITELN("άρτιος");
else WRITELN("περιττός");

if (x > y) WRITELN("κέρδισα");
else if (x < y) WRITELN("κέρδισες");
else WRITELN("ισοπαλία");
```

το παρακάτω είναι ισοδύναμο αλλά χειρότερο:

```
if (x > y) WRITELN("κέρδισα");
if (x < y) WRITELN("κέρδισες");
if (x == y) WRITELN("ισοπαλία");
```

Εντολή if (C)

(iv)

◆ Παραδείγματα (συνέχεια)

```
if (changed)
{
    printf("Το αρχείο άλλαξε!\n");
    changed = 0;
}

if (x%2==0) printf("άρτιος");
else printf("περιττός");

if (mine) { me=1; you=0; }
else { me=0; you=1; }

if (x>y) printf("μεγαλύτερο");
else if (x<y) printf("μικρότερο");
else printf("ισο");
```

Εντολή if

(v)

- ◆ Ένα **else** αντιστοιχεί στο πλησιέστερο προηγούμενο **if** που δεν έχει ήδη αντιστοιχιστεί σε άλλο **else**

◆ Παράδειγμα

```
if (x>0)
    if (y>0)
        WRITELN("πρώτο τεταρτημόριο");
    else if (y<0)
        WRITELN("τέταρτο τεταρτημόριο");
    else
        WRITELN("άξονας των x");
```

Εντολή switch

(i)

- ◆ Εκτέλεση υπό συνθήκη για πολλές διαφορετικές περιπτώσεις
- ◆ Προσφέρεται π.χ. αντί του:

```
if (month==1)
    WRITELN("Ιανουάριος");
else if (month==2)
    WRITELN("Φεβρουάριος");
else if ...
...
else if (month==12)
    WRITELN("Δεκέμβριος");
else
    WRITELN("άκυρος μήνας");
```

Εντολή switch

(ii)

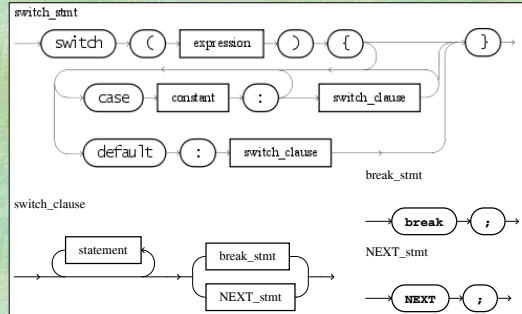
◆ Παραδείγματα

```
switch (month) {
  case 1: WRITELN("Ιανουάριος"); break;
  case 2: WRITELN("Φεβρουάριος"); break;
  ...
  case 12: WRITELN("Δεκέμβριος"); break;
  default: WRITELN("άκυρος μήνας"); break;
}
```

Εντολή switch

(iii)

◆ Συντακτικό διάγραμμα

Εντολή switch

(iv)

◆ Περισσότερα παραδείγματα

```
switch (month) {
  case 1: case 3: case 5: case 7:
  case 8: case 10: case 12:
    WRITELN("31 days"); break;
  case 4: case 6: case 9: case 11:
    WRITELN("30 days"); break;
  case 2:
    WRITELN("28 or 29 days"); break;
}
```

Εντολή switch

(v)

◆ Οι μέρες μέχρι την πρωτοχρονιά

```
r = 0;
switch (month) {
  case 1: r = r + 31; NEXT;
  case 2: r = r + 28; NEXT;
  case 3: r = r + 31; NEXT;
  case 4: r = r + 30; NEXT;
  case 5: r = r + 31; NEXT;
  ...
  case 11: r = r + 30; NEXT;
  case 12: r = r + 31; NEXT;
}
r = r - day + 1;
WRITESPLN("Μένουν", r, "μέρες!");
```

Εντολή switch (C)

(iii)

◆ Παραδείγματα

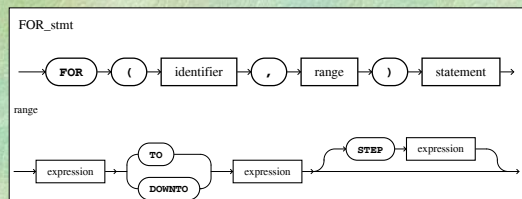
```
switch (month)
{
  case 1: printf("Ιανουάριος"); break;
  case 2: printf("Φεβρουάριος"); break;
  case 3: printf("Μάρτιος"); break;
  ...
  case 12: printf("Δεκέμβριος"); break;
}
switch (month)
{
  case 1: case 3: case 5: case 7: case 8: case 10: case 12:
    printf("31 μέρες"); break;
  case 4: case 6: case 9: case 11:
    printf("30 μέρες"); break;
  case 2:
    printf("28 ή 29"); break;
}
```

Εντολή FOR

(i)

◆ Βρόχος περιορισμένου αριθμού επαναλήψεων

◆ Συντακτικό διάγραμμα

Εντολή for

(ii)

◆ Μαθαίνω να μετράω

```
PROGRAM counting ()
{
  int i;
  WRITELN("Look!");
  FOR (i, 1 TO 10)
    WRITELN(i);
}
```

```
Look!
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
```

Εντολή for

(iii)

◆ Δυνάμεις του δύο

```
PROGRAM powers_of_two ()
{
  int i, p;
  p = 1;
  FOR (i, 0 TO 10) {
    WRITELN(2, "^", i,
            " = ", p);
    p = p * 2;
  }
}
```

```
2^0 = 1
2^1 = 2
2^2 = 4
2^3 = 8
2^4 = 16
2^5 = 32
2^6 = 64
2^7 = 128
2^8 = 256
2^9 = 512
2^10 = 1024
```

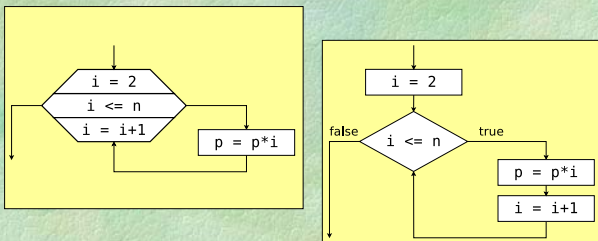
Αναλλοίωτη: $p = 2^i$

Εντολή for

(iv)

◆ Παραγοντικό

$$n! = 1 \times 2 \times 3 \times \dots \times n \quad 0! = 1$$

Εντολή for

(v)

◆ Παραγοντικό

```
PROGRAM factorial ()
{
  int n, p, i;
  WRITE("Give n: ");
  n = READ_INT();
  p = 1;
  FOR (i, 2 TO n)
    p = p * i;
  WRITELN(n, "! = ", p);
}
```

```
Give n: 1.↓
1! = 1
Give n: 4.↓
4! = 24
Give n: 7.↓
7! = 5040
Give n: 12.↓
12! = 479001600
```

```
Give n: 17.↓
17! = -288522240
```

Υπερχείλιση!

Αναλλοίωτη: $p = i!$

Εντολή for

(vi)

◆ Βλέπω αστεράκια

```
FOR (i, 1 TO 5) {
  FOR (j, 1 TO 10)
    WRITE("");
  WRITELN();
}
```

```
*****
*****
*****
*****
*****
```

```
FOR (i, 1 TO 5) {
  FOR (j, 1 TO 2*i)
    WRITE("");
  WRITELN();
}
```

```
**
****
*****
*****
*****
```

Εντολή for (C)

(vi)

◆ Παραδείγματα (συνέχεια)

```
for (i=1; i<=5; i++)
{
  for (j=1; j<=10; j++)
    printf("");
  printf("\n");
}
```

```
*****
*****
*****
*****
*****
```

```
for (i=1; i<=5; i++)
{
  for (j=1; j<=2*i; j++)
    printf("");
  printf("\n");
}
```

```
**
****
*****
*****
*****
```

Εντολή for

(vii)

◆ Ντόμινο

- ◆ οι αριθμοί πηγαίνουν μέχρι το $n = 6$
- ◆ συνολικά 28 κομμάτια
- ◆ τι γίνεται για άλλες τιμές του n ;

Εντολή for

(viii)

```
PROGRAM domino2 ()
{
  int n, count, i, j;
  WRITE("Give n: ");
  n = READ_INT();
  count = 0;
  FOR (i, 0 TO n)
    FOR (j, i TO n) {
      WRITESPLN(i, j);
      count = count + 1;
    }
  WRITESPLN("Total", count,
            "pieces.");
}
```

```
Give n: 3.
0 0
0 1
0 2
0 3
1 1
1 2
1 3
2 2
2 3
3 3
Total 10 pieces.
```

Εντολή for

(ix)

- ◆ Ακριβώς $i+1$ κομμάτια έχουν τον αριθμό i ως μεγαλύτερο!

```
PROGRAM domino1 ()
{
  int n, count, i;
  WRITE("Give n: ");
  n = READ_INT();
  count = 0;
  FOR (i, 0 TO n) {
    WRITESPLN(i+1, "with largest", i);
    count = count + i + 1;
  }
  WRITESPLN("Total", count, "pieces.");
}
```

```
Give n: 6.
1 with largest 0
2 with largest 1
3 with largest 2
4 with largest 3
5 with largest 4
6 with largest 5
7 with largest 6
Total 28 pieces.
```

Εντολή for

(x)

- ◆ Λίγα μαθηματικά δε βλέπουν...

$$count = \sum_{i=0}^n (i+1) = \sum_{i=1}^{n+1} i = \frac{(n+1)(n+2)}{2}$$

```
PROGRAM domino0 ()
{
  int n, count;
  WRITE("Give n: ");
  n = READ_INT();
  count = (n+2)*(n+1)/2;
  WRITESPLN("Total", count, "pieces.");
}
```

```
Give n: 6.
Total 28 pieces.
Give n: 17.
Total 171 pieces.
Give n: 42.
Total 946 pieces.
```

Εντολή for

(xi)

- ◆ Υπολογίζουμε το ίδιο με 3 διαφορετικούς τρόπους

$$count = \sum_{i=0}^n \sum_{j=i}^n 1 = \sum_{i=0}^n (i+1) = \frac{(n+1)(n+2)}{2}$$

domino2 domino1 domino0

- ◆ Πόσες αριθμητικές πράξεις κάνουν;
 - ◆ domino2: $(n+1)(n+2)/2$ προσθέσεις $O(n^2)$
 - ◆ domino1: $2(n+1)$ προσθέσεις $O(n)$
 - ◆ domino0: 2 προσθέσεις, 1 πολλαπλασιασμός $O(1)$
- ◆ Καλύτερο (γρηγορότερο) πρόγραμμα: αυτό με τη μικρότερη δυνατή πολυπλοκότητα!
- ◆ Πόσο σκέφτομαι εγώ / Πόσο «σκέφτεται» ο Η/Υ !

Εντολή for

(xii)

- ◆ Περιοχές για τη μεταβλητή ελέγχου

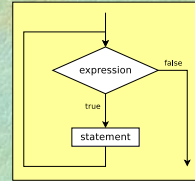
- ◆ FOR (i, lower TO upper)
 - αν $lower \leq upper$, θα γίνουν $upper - lower + 1$ επαναλήψεις, αλλιώς καμία
- ◆ FOR (i, upper DOWNTO lower)
 - αν $lower \leq upper$, θα γίνουν $upper - lower + 1$ επαναλήψεις, αλλιώς καμία
- ◆ FOR (i, 1 TO 20 STEP 3)
 - i παίρνει τις τιμές: 1, 4, 7, 10, 13, 16, 19
- ◆ FOR (i, 100 DOWNTO 50 STEP 5)
 - i παίρνει τις τιμές: 100, 95, 90, 85, ..., 60, 55, 50

Εντολή for (xiii)

- ◆ Ειδικές περιπτώσεις για τα όρια:
`FOR (i, 10 TO 10) ... // μία φορά`
`FOR (i, 12 TO 10) ... // καμία φορά`
- ◆ Η μεταβλητή ελέγχου δεν είναι ορισμένη μετά το τέλος του βρόχου
- ◆ Η μεταβλητή ελέγχου δεν μπορεί να μεταβληθεί (π.χ. με ανάθεση) μέσα στο σώμα του βρόχου
- ◆ Τα όρια (και το βήμα) υπολογίζονται **μία φορά** στην αρχή

Εντολή while (i)

- ◆ Βρόχος όσο ικανοποιείται μια συνθήκη
- ◆ Λογικό διάγραμμα

- ◆ Συντακτικό διάγραμμα

Εντολή while (ii)

- ◆ Ο αριθμός επαναλήψεων γενικά δεν είναι γνωστός εκ των προτέρων
- ◆ Αν η συνθήκη είναι αρχικά ψευδής, ο βρόχος τερματίζεται χωρίς να εκτελεστεί το σώμα
- ◆ Η ροή ελέγχου μπορεί να μεταβληθεί με τις εντολές **break** και **continue**

Εντολή while (iii)

- ◆ Δυνάμεις του δύο, ξανά

```
PROGRAM powers_of_two_2 ()
{
  int i, p;
  p = 1; i = 0;
  while (p <= 10000000) {
    WRITELN(2, "^", i,
            " = ", p);
    p = p * 2;
    i = i + 1;
  }
  Αναλλοίωτη: p = 2i
}
```

2 ⁰ = 1
2 ¹ = 2
2 ² = 4
2 ³ = 8
...
2 ²² = 4194304
2 ²³ = 8388608

Εντολή while (iv)

- ◆ Άπειρος βρόχος

```
PROGRAM line_punishment ()
{
  while (true)
    WRITELN("I must not tell lies");
}
```

```
I must not tell lies
I must not tell lies
I must not tell lies
...
```

Break

Διακόπτουμε ένα πρόγραμμα με **Ctrl+C** ή **Ctrl+Break**

Εντολή while (v)

- ◆ Άπειρος βρόχος, λιγότερο προφανής

```
PROGRAM another_infinite_loop ()
{
  int x = 17;
  while (x > 0)
    x = (x + 42) % 2012;
}
```

Αναλλοίωτη: το x είναι θετικός και περιττός άκεραιος

x
17
59
101
143
185
...
1991
21
63
105
...

Εντολή while

(vi)

◆ Πρώτοι αριθμοί

```
PROGRAM primes ()
{
  int p, t;
  WRITELN(2);
  FOR (p, 3 TO 1000 STEP 2)
  {
    t = 3;
    while (p % t != 0) t = t+2;
    if (p == t) WRITELN(p);
  }
}
```

Output	p	t
2	3	3
3	5	3
5	5	5
7	7	3
11	5	5
...	7	7
997	9	3
	11	3
	5	7
	7	5
	3	7
...
997	997	997
999	999	3

Αναλλοίωτη του **while**: το p δε διαιρείται με κανέναν αριθμό ≥ 2 και $\leq t$

Εντολή while

(vii)

◆ Μέγιστος κοινός διαιρέτης των a και b , ένας απλός αλγόριθμος

```
z = MIN(a, b);
while (a % z != 0 OR b % z != 0)
  z = z - 1;
WRITELN(z);
```

Αναλλοίωτη: δεν υπάρχει αριθμός $w > z$ που να διαιρεί και τον a και τον b

Πολυπλοκότητα: $O(\text{MIN}(a, b))$

Εντολή while

(viii)

◆ Μέγιστος κοινός διαιρέτης των a και b , αλγόριθμος με αφαιρέσεις

- Ιδέα 1: αν $a > b$ τότε $\text{gcd}(a, b) = \text{gcd}(a-b, b)$

```
while (a > 0 AND b > 0)
  if (a > b) a = a - b; else b = b - a;
  WRITELN(a+b);
```

- Στη χειρότερη περίπτωση, η πολυπλοκότητα είναι τώρα $O(\text{MAX}(a, b))$
- Στη μέση περίπτωση όμως, αυτός ο αλγόριθμος είναι καλύτερος του προηγούμενου

Εντολή while

(ix)

◆ Μέγιστος κοινός διαιρέτης των a και b , αλγόριθμος του Ευκλείδη

- Ιδέα 2: αν $a > b$ τότε $\text{gcd}(a, b) = \text{gcd}(a \bmod b, b)$

```
while (a > 0 AND b > 0)
  if (a > b) a = a % b; else b = b % a;
  WRITELN(a+b);
```

- $\text{gcd}(54, 16) = \text{gcd}(6, 16) = \text{gcd}(6, 4) = \text{gcd}(2, 4) = \text{gcd}(2, 0) = 2$
- $\text{gcd}(282, 18) = \text{gcd}(12, 18) = \text{gcd}(12, 6) = \text{gcd}(0, 6) = 6$
- Πολυπλοκότητα: $O(\log(a+b))$

Εντολή while

(x)

```
PROGRAM gcd ()
```

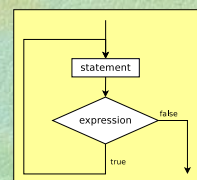
```
{
  int a, b;
  WRITE("Give a: "); a = READ_INT();
  WRITE("Give b: "); b = READ_INT();
  WRITE("gcd(", a, ", ", b, ") = ");
  a = abs(a); b = abs(b);
  while (a > 0 && b > 0)
    if (a > b) a = a % b; else b = b % a;
  WRITELN(a+b);
}
```

Εντολή do ... while

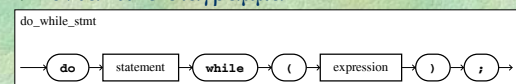
(i)

◆ Βρόχος με τη συνθήκη να αποτιμάται στο τέλος κάθε επανάληψης

◆ Λογικό διάγραμμα

◆ Συντακτικό διάγραμμα

Εντολή do ... while (ii)

- ◆ Ο έλεγχος της συνθήκης γίνεται στο τέλος κάθε επανάληψης (και όχι στην αρχή)
- ◆ Το σώμα του βρόχου εκτελείται τουλάχιστον μία φορά
- ◆ Ο αριθμός επαναλήψεων γενικά δεν είναι γνωστός εκ των προτέρων
- ◆ Η ροή ελέγχου μπορεί να μεταβληθεί με τις εντολές **break** και **continue**

Εντολή do ... while (iii)

- ◆ Αριθμοί Fibonacci

$$F_0 = 0, F_1 = 1$$

$$F_{n+2} = F_n + F_{n+1}, \forall n \in \mathbb{N}$$

0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, 377, 610, 987, 1597, 2584, 4181, ...

- ◆ **Πρόβλημα:** ποιος είναι ο μεγαλύτερος αριθμός Fibonacci που δεν υπερβαίνει το n ;

$$F_k \leq n \text{ και } F_{k+1} > n$$

- ◆ **NB:** Η ακολουθία Fibonacci είναι **αύξουσα**

Εντολή do ... while (iv)

```
PROGRAM fibonacci ()
{
  int n, current, previous, next;
  WRITE("Give n: "); n = READ_INT();
  if (n <= 1) WRITELN(n);
  else {
    previous = 0; current = 1;
    do {
      next = current + previous;
      previous = current;
      current = next;
    } while (current <= n);
    WRITELN(previous);
  }
}
```

```
Give n: 20.↵
13
Give n: 100.↵
89
Give n: 987.↵
987
```

Αναλλοίωτη;

Εντολή do ... while (v)

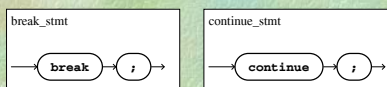
```
PROGRAM bigsum ()
{
  int sum, number; char symbol;
  do {
    sum = 0;
    do {
      number = READ_INT();
      sum = sum + number;
      do symbol = getchar();
      while (symbol != '+' AND
             symbol != '=');
    } while (symbol == '+');
    WRITELN(sum);
  } while (true);
}
```

```
8+↵
9=↵
17
6+↵
3+↵
12+↵
21=↵
42
```

Break

Εντολές break και continue (i)

- ◆ Η **break** προκαλεί τον άμεσο (πρώρο) τερματισμό ενός βρόχου
- ◆ Η **continue** προχωράει αμέσως στην επόμενη επανάληψη ενός βρόχου

Εντολές break και continue (ii)

- ◆ Η ατυχής εικασία...

Ένας φίλος μας μαθηματικός ισχυρίζεται ότι για κάθε πρώτο αριθμό p ισχύει:

$$(17p) \bmod 4217 \neq 42$$

- ◆ Θα προσπαθήσουμε να βρούμε **αντιπαράδειγμα!**

- ◆ Δηλαδή έναν πρώτο αριθμό p τέτοιο ώστε $(17p) \bmod 4217 = 42$

Εντολές break και continue (iii)

- ◆ Θα τροποποιήσουμε το πρόγραμμα υπολογισμού των πρώτων αριθμών

```
PROGRAM primes ()
{
  int p, t;
  WRITELN(2);
  FOR (p, 3 TO 1000 STEP 2)
  {
    t = 3;
    while (p % t != 0) t = t+2;
    if (p == t) WRITELN(p);
  }
}
```

Εντολές break και continue (iv)

```
PROGRAM prime_conj ()
{
  int p, t;
  FOR (p, 3 TO 1000000 STEP 2) {
    t = 3;
    while (p % t != 0) t = t+2;
    if (p != t) continue;
    if ((17 * p) % 4217 == 42) {
      WRITESPLN("Counterexample:", p);
      break;
    }
  }
  Counterexample: 140443
  17 * 140,443 = 2,387,531 = 559 * 4217 + 42
}
```

αν το p δεν είναι πρώτος, προχώρησε στο επόμενο p

μόλις βρεις αντιπαράδειγμα σταμάτησε

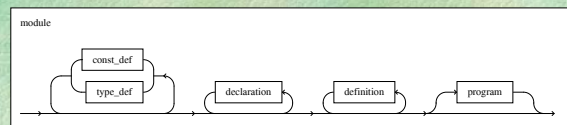
Κενή εντολή

- ◆ Συμβολίζεται με ένα semicolon
- ◆ Δεν κάνει τίποτα όταν εκτελείται
- ◆ Παράδειγμα

```
if (x>4) {
  y = 1;
  x = x-5;
  ; // κενή εντολή
}
```

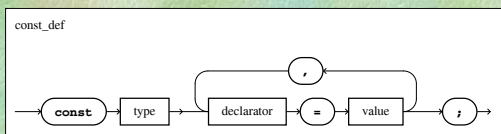
Δομή του προγράμματος, ξανά

- ◆ Μονάδα κώδικα **module**
 - ◆ βρίσκεται σε ξεχωριστό αρχείο προγράμματος
- ◆ Αποτελείται από:
 - ◆ δηλώσεις σταθερών και τύπων
 - ◆ δηλώσεις και ορισμούς υποπρογραμμάτων
 - ◆ τον ορισμό ενός (απλού) προγράμματος

Σταθερές (i)

- ◆ Σαν μεταβλητές, αλλά:
 - ◆ προηγείται η λέξη-κλειδί **const**
 - ◆ υποχρεωτική αρχικοποίηση
 - ◆ απαγορεύεται η ανάθεση

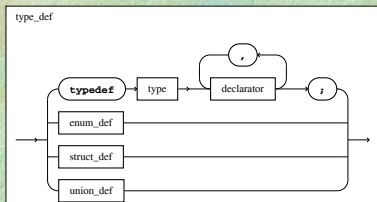
Σταθερές (ii)

- ◆ Παραδείγματα


```
const int N = 100000;
const REAL pi = 3.1415926535,
           e = 2.7182818284;
const char SPACE = ' ';
```
- ◆ Χρήση αντί των σταθερών εκφράσεων
 - ◆ π.χ. **FOR (i, 1 TO N) ...**
- ◆ Προκαθορισμένες σταθερές
 - ◆ π.χ. **INT_MIN, INT_MAX**

Συνώνυμα τύπων (i)

- ◆ Σαν δηλώσεις μεταβλητών, αλλά:
 - ◆ προηγείται η λέξη-κλειδί **typedef**
 - ◆ όχι αρχικοποίηση
 - ◆ δηλώνουν ονόματα τύπων, όχι μεταβλητών

Συνώνυμα τύπων (ii)

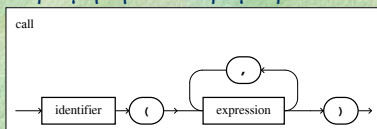
- ◆ Παραδείγματα


```
typedef int number;
typedef bool bit;
typedef REAL real;
```
- ◆ Χρήση αντί των τύπων


```
number n;
bit b; real r;
```
- ◆ Προκαθορισμένοι τύποι
 - ◆ π.χ. **int**, **REAL**, **bool**, **char**

Διαδικασίες (i)

- ◆ Ορίζονται στο τμήμα δηλώσεων
- ◆ Κάθε ορισμός διαδικασίας περιέχει:
 - την επικεφαλίδα της
 - το σώμα της
- ◆ Καλούνται με αναγραφή του ονόματός τους και απαρίθμηση των παραμέτρων

Διαδικασίες (ii)

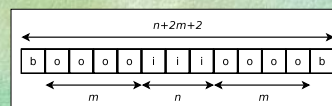
- ◆ Εμβέλεια ενός ονόματος (π.χ. μεταβλητής) είναι το τμήμα του προγράμματος όπου επιτρέπεται η χρήση του
- ◆ Τοπικά (local) ονόματα είναι αυτά που δηλώνονται σε ένα υποπρόγραμμα
- ◆ Γενικά (global) ονόματα είναι αυτά που δηλώνονται έξω από υποπρογράμματα και έχουν εμβέλεια σε ολόκληρο το module

Διαδικασίες (iii)

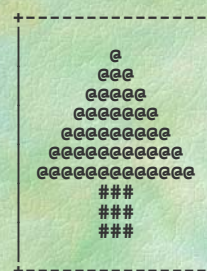
- ◆ Τυπικές (formal) παράμετροι ενός υποπρογράμματος είναι οι αυτές που ορίζονται στην επικεφαλίδα του
- ◆ Πραγματικές (actual) παράμετροι ενός υποπρογράμματος είναι αυτές που δίνονται κατά την κλήση του
- ◆ Σε κάθε κλήση, οι πραγματικές παράμετροι πρέπει να αντιστοιχούν μία προς μία στη σειρά και στον τύπο με τις τυπικές

Διαδικασίες (iv)

- ◆ Χριστουγεννιάτικη καρτ ποστάλ
- ◆ Κάθε γραμμή έχει τη μορφή:

- ◆ **b, i, o** : άκρα, μέσο και υπόλοιπο γραμμής
- ◆ **n, m** : διαστάσεις

Διαδικασίες (v)

```

PROC line (char border, int n, char inside,
           int m, char outside)
{
  int i;
  WRITE(border); // αριστερό πλαίσιο
  FOR (i, 1 TO m) WRITE(outside);
  FOR (i, 1 TO n) WRITE(inside);
  FOR (i, 1 TO m) WRITE(outside);
  Writeln(border); // δεξιό πλαίσιο
}

```

Annotations: **τοπική μεταβλητή** (pointing to `int i;`), **εμβέλεια του i** (pointing to the `FOR` loops), **τοπικές παράμετροι** (pointing to the parameters), **όνομα διαδικασίας** (pointing to `line`).

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών 139

Διαδικασίες (vi)

```

PROC line (char border, int n, char inside,
           int m, char outside)
{ ... }

PROGRAM tree_postcard ()
{
  int i;
  line('+', 15, '-', 0, ' '); // πάνω πλαίσιο
  line('|', 15, '|', 0, ' ');
  FOR (i, 1 TO 13 STEP 2)
    line('|', i, '@', (15-i)/2, ' ');
  FOR (i, 1 TO 3)
    line('|', 3, '#', 6, ' ');
  line('|', 15, '|', 0, ' ');
  line('+', 15, '-', 0, ' '); // κάτω πλαίσιο
}

```

Annotation: **πραγματικές παράμετροι** (pointing to the `line` call).

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών 140

Διαδικασίες (vii)

- ◆ Σύγκρουση ονομάτων
 - ◆ όταν μία παράμετρος ή τοπική μεταβλητή έχει ένα όνομα που χρησιμοποιείται ήδη σε εξωτερικότερη εμβέλεια
 - ◆ το όνομα στο εσωτερικότερο block **κρύβει** αυτό στο εξωτερικότερο block
- ◆ Εκτέλεση με το χέρι
- ◆ Trace tables

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών 141

Διαδικασίες (viii)

```

int a, b, c;

PROC p42 (int y, int b) {
  int c = 42; WRITESPLN(a, b, c, y);
  a = a + b; c = c + 1; b = c + b; y = y-1;
  WRITESPLN(a, b, c, y);
}

PROC p17 (int a, int x) {
  int b = 17; WRITESPLN(a, b, c, x);
  p42(b, x); WRITESPLN(a, b, c, x);
}

PROGRAM proc_example () {
  a = 1; b = 2; c = 3; p17(b, c); p42(c, a);
}

```

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών 142

Διαδικασίες (ix)

Global	a	b	c
	1	2	3
	4		
	8		

p17	a	x	b
	2	3	17

p42	y	b	c
	17	3	42
	16	46	43

p42	y	b	c
	3	4	42
	2	47	43

Output
2 17 3 3
1 3 42 17
4 46 43 16
2 17 3 3
4 4 42 3
8 47 43 2

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών 143

Συναρτήσεις (i)

- ◆ Όπως οι διαδικασίες, αλλά επιστρέφουν μια τιμή ως **αποτέλεσμα**
- ◆ Δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εντολές αλλά μόνο σε παραστάσεις
- ◆ Επιστροφή αποτελέσματος με την εντολή **return** (και χωρίς παράσταση, για διαδικασίες)

```

return_stmt
  ┌──────────┴──────────┐
  │ return ───┬─── expression ───┐
  │           │                   │
  │           └─── i ───┘

```

Σ. Ζάχος, Ν. Παπασπύρου Προγραμματισμός Ηλεκτρονικών Υπολογιστών 144

Συναρτήσεις

(ii)

```
FUNC int gcd (int a, int b)
{
  a = abs(a); b = abs(b);
  while (a > 0 AND b > 0)
    if (a > b) a = a % b;
    else b = b % a;
  return a+b;
}

PROGRAM gcd_func ()
{
  int x, y;
  WRITE("Give x: "); x = READ_INT();
  WRITE("Give y: "); y = READ_INT();
  WRITESPLN("gcd is:", gcd(x, y));
}
```

Δομημένος προγραμματισμός

- ◆ **Ιδέα:** κάθε ανεξάρτητη λειτουργία του προγράμματος πρέπει να αντιστοιχεί σε ανεξάρτητο υποπρόγραμμα
- ◆ **Πλεονεκτήματα**
 - Ευκολότερη ανάπτυξη προγραμμάτων («διαίρει και βασίλευε»)
 - Ευκολότερη ανίχνευση σφαλμάτων
 - Επαναχρησιμοποίηση έτοιμων υποπρογραμμάτων

Βαθμιαία συγκεκριμενοποίηση

◆ Περιγραφή επίλυσης προβλήματος

- Εισαγωγή και αποθήκευση δεδομένων
 - τρόπος εισαγωγής δεδομένων
 - έλεγχος ορθότητας δεδομένων
- Αλγόριθμος επεξεργασίας
 - περιγραφή του αλγορίθμου
 - κωδικοποίηση στη γλώσσα προγραμματισμού
- Παρουσίαση αποτελεσμάτων
 - τρόπος και μορφή παρουσίασης αποτελεσμάτων

Παρουσίαση και συντήρηση (i)

◆ Ποιοτικά χαρακτηριστικά προγραμμάτων

- **Αναγνωσιμότητα**
 - απλότητα
 - κατάλληλη επιλογή ονομάτων, π.χ.
`monthly_income incomeBeforeTaxes`
 - στοίχιση
 - σχόλια
- **Φιλικότητα προς το χρήστη**
- **Τεκμηρίωση**
- **Συντήρηση**
- **Ενημέρωση**

Παρουσίαση και συντήρηση (ii)

◆ Στοίχιση

- Πρόγραμμα και υποπρογράμματα

PROGRAM ...	PROC ...	FUNC ...
{	{	{
δηλώσεις	δηλώσεις	δηλώσεις
εντολές	εντολές	εντολές
}	}	}

- Απλές εντολές

<code>if (...)</code> εντολή	<code>while (...)</code> εντολή
<code>else</code> εντολή	<code>FOR (...)</code> εντολή

Παρουσίαση και συντήρηση (iii)

◆ Στοίχιση (συνέχεια)

- Σύνθετες εντολές

<code>if (...)</code> {	<code>while (...)</code> {	<code>FOR (...)</code> {
εντολές	εντολές	εντολές
}	}	}
<code>else</code> {	<code>do</code> {	
εντολές	εντολές	
}	} <code>while (...)</code> ;	

Παρουσίαση και συντήρηση (iv)

◆ Στοιχίση (συνέχεια)

- Σύνθετες εντολές (συνέχεια)

```
switch (...) {  
  case τιμή1 : εντολέσ1  
  case τιμή2 : εντολέσ2  
  ...  
  case τιμήn : εντολέσn  
  default : εντολέσn+1  
}
```

Έξοδος με μορφοποίηση

◆ Ακέραιες τιμές

```
WRITELN(FORM(42, 4));
```

42

◆ ... αλλά και οτιδήποτε άλλο

```
WRITELN(FORM("hello", 8));
```

hello

◆ Πραγματικές τιμές

```
WRITELN(FORM(3.1415926, 8, 4));
```

3.1416

Αρχεία κειμένου

◆ Ανακατεύθυνση εισόδου και εξόδου

```
PROGRAM redirection ()  
{  
  int n, i, sum = 0;  
  
  INPUT("file-to-read-from.txt");  
  OUTPUT("file-to-write-to.txt");  
  
  n = READ_INT();  
  FOR (i, 1 TO n)  
    sum = sum + READ_INT();  
  WRITELN(sum);  
}
```

Τακτικοί τύποι

◆ Οι τύποι **int**, **bool** και **char**

◆ Απαριθμητοί τύποι

```
enum color {white, red, blue, green,  
            yellow, black, purple};  
enum sex {male, female};  
enum day_t {mon, tue, wed, thu,  
            fri, sat, sun};
```

```
enum color c = green;  
typedef enum day_t day;  
day d = fri;
```

◆ Πράξεις με τακτικούς τύπους

- τελεστές σύγκρισης ==, !=, <, >, <=, >=

Πίνακες (i)

◆ Δομημένη μεταβλητή: αποθηκεύει μια συλλογή από τιμές δεδομένων

◆ Πίνακας (array): δομημένη μεταβλητή που αποθηκεύει πολλές τιμές του ίδιου τύπου

```
int n[5];
```

ορίζει έναν πίνακα πέντε ακεραίων, τα στοιχεία του οποίου είναι:

```
n[0], n[1], n[2], n[3], n[4]
```

και έχουν τύπο **int**

Πίνακες (ii)

◆ Παραδείγματα

```
REAL a[10];  
int b[20];  
char c[30];  
  
...  
a[1] = 4.2;  
a[3] = READ_REAL();  
a[9] = a[1];  
  
b[2] = b[2]+1;  
c[26] = 't';
```

Πίνακες

(iii)

◆ Διάβασμα ενός πίνακα

- γνωστό μέγεθος

```
FOR (i, 0 TO 9) a[i] = READ_INT();
```
- πρώτα διαβάζεται το μέγεθος

```
n = READ_INT();  
FOR (i, 0 TO n-1)  
  a[i] = READ_INT();
```
- στα παραπάνω πρέπει να προηγηθούν

```
int a[100]; // κάτι όχι μικρότερο του 10  
int i, n;
```

Πίνακες

(iv)

◆ Διάβασμα ενός πίνακα (συνέχεια)

- τερματισμός με την τιμή 0 (φρουρός/sentinel)

```
x = READ_INT(); i=0;  
while (x != 0) {  
  a[i] = x; i = i+1; x = READ_INT();  
}
```
- στο παραπάνω πρέπει να προηγηθούν

```
int a[100], x;  
int i;
```
- Προσοχή: δε γίνεται έλεγχος για το πλήθος των στοιχείων που δίνονται!

Πράξεις με πίνακες

◆ Απλές πράξεις, π.χ.

```
a[k] = a[k]+1;  
a[k] = a[1]+a[n];  
FOR (i, 0 TO 9) WRITELN(a[i]);  
if (a[k] > a[k+1]) ...
```

◆ Αρχικοποίηση (με μηδενικά)

```
FOR (i, 0 TO 9) a[i]=0;
```

◆ Εύρεση ελάχιστου στοιχείου

```
x = a[0];  
FOR (i, 1 TO 9) if (a[i] < x) x = a[i];
```

Γραμμική αναζήτηση

(i)

◆ Πρόβλημα (αναζήτησης): δίνεται ένας πίνακας ακεραίων **a** και ζητείται να βρεθεί αν υπάρχει ο ακεραίος **x** στα στοιχεία του

```
PROGRAM linsearch ()  
{  
  int x, n, a[100];  
  άλλες δηλώσεις;  
  τίτλος επικεφαλίδα;  
  οδηγίες στο χρήστη;  
  x = READ_INT();  
  διάβασμα του πίνακα;  
  ψάξιμο στον πίνακα για τον x;  
  παρουσίαση αποτελεσμάτων  
}
```

Γραμμική αναζήτηση

(ii)

◆ Μια δυνατή συγκεκριμενοποίηση

```
n = READ_INT();  
FOR (i, 0 TO n-1) a[i] = READ_INT();  
i=0;  
while (i < n AND a[i] != x) i=i+1;  
if (i < n)  
  WRITESPLN("Το βρήκα στη θέση", i);  
else  
  WRITELN("Δεν το βρήκα");
```

- Στη χειρότερη περίπτωση θα ελεγχθούν όλα τα στοιχεία του πίνακα
- Απαιτούνται $a \cdot n + b$ βήματα \Rightarrow γραμμική (a, b σταθερές, n το μέγεθος του πίνακα)

Γραμμική αναζήτηση

(iii)

◆ Εναλλακτική συγκεκριμενοποίηση #1

```
i = 0;  
do  
  if (a[i] == x) break; else i = i+1;  
while (i < n);  
if (i < n)  
  WRITESPLN("Το βρήκα στη θέση", i);  
else  
  WRITELN("Δεν το βρήκα");
```

Γραμμική αναζήτηση (iv)

◆ Εναλλακτική συγκεκριμενοποίηση #2

```
i = 0;
do
  if (a[i] == x) found = true;
  else { found = false; i = i+1; }
while (NOT found AND i < n);
if (found)
  WRITESPLN("Το βρήκα στη θέση", i);
else
  WRITELN("Δεν το βρήκα");
```

Γραμμική αναζήτηση (v)

◆ Εναλλακτική συγκεκριμενοποίηση #3

```
i = 0; found = false;
do
  if (a[i] == x) found = true;
  else i = i+1;
while (NOT found AND i < n);
if (found)
  WRITESPLN("Το βρήκα στη θέση", i);
else
  WRITELN("Δεν το βρήκα");
```

Γραμμική αναζήτηση (vi)

◆ Εναλλακτική συγκεκριμενοποίηση #4

```
i = 0;
do {
  found = a[i] == x;
  i = i+1;
} while (NOT found AND i < n);
if (found)
  WRITESPLN("Το βρήκα στη θέση", i-1);
else
  WRITELN("Δεν το βρήκα");
```

Διαδική αναζήτηση (i)

- ◆ **Προϋπόθεση:** ο πίνακας να είναι ταξινομημένος, π.χ. σε αύξουσα διάταξη
- ◆ Είναι πολύ πιο αποδοτική από τη γραμμική αναζήτηση
 - Στη χειρότερη περίπτωση απαιτούνται $a \log_2 n + b$ βήματα (a, b σταθερές, n το μέγεθος του πίνακα)

Διαδική αναζήτηση (ii)

◆ Το πρόγραμμα

```
const int N = 100;
PROGRAM binsearch ()
{
  int i, x, n, first, last, mid, a[N];
  Μήνυμα επικεφαλίδα και οδηγίες χρήσης;
  n = READ_INT(); // κατά αύξουσα σειρά
  FOR (i, 0 TO n-1) a[i] = READ_INT();
  x = READ_INT();
  Αναζήτηση και εμφάνιση αποτελέσματος
}
```

Διαδική αναζήτηση (iii)

◆ Αναζήτηση και εμφάνιση αποτελέσματος

```
first = 0; last = n-1;
while (first <= last) {
  mid = (first + last) / 2;
  if (x < a[mid]) last = mid-1;
  else if (x > a[mid]) first = mid+1;
  else break;
}
if (first <= last)
  WRITESPLN("Το βρήκα στη θέση", mid);
else
  WRITELN("Δεν το βρήκα");
```


Αριθμητικοί υπολογισμοί (i)

◆ Τύπος **REAL**

- προσεγγίσεις πραγματικών αριθμών
- **trunc**: ακέραιο μέρος (αποκοπή)
- **floor**: ακέραιος που δεν υπερβαίνει
- **round**: στρογγυλοποίηση

◆ Παράσταση κινητής υποδιαστολής

- mantissa και εκθέτης $\pm m \cdot 2^x$
όπου $0.5 \leq m < 1$ και $x \in \mathbf{Z}$ ή $m = x = 0$
- το m είναι περιορισμένης ακρίβειας,
π.χ. 8 σημαντικά ψηφία

Αριθμητικοί υπολογισμοί (ii)

◆ Αριθμητικά σφάλματα

$$1000000 + 0.000000001 = 1000000 \quad \text{γιατί:}$$

◆ Αναπαράσταση των αριθμών

$$1000000 \approx 0.95367432 \cdot 2^{20}$$

$$0.000000001 \approx 0.53687091 \cdot 2^{-29}$$

$$\approx 0.000000000 \cdot 2^{20}$$

$$\text{άθροισμα} \approx 0.95367432 \cdot 2^{20}$$

Εύρεση τετραγωνικής ρίζας (i)

◆ Χωρίς χρήση της συνάρτησης **sqrt**

◆ Μέθοδος Newton

- Δίνεται ο αριθμός $x > 0$
- Έστω προσέγγιση y της ρίζας, με $y \leq \sqrt{x}$
- Έστω $z = x / y$
- Το z είναι προσέγγιση της ρίζας, με $\sqrt{x} \leq z$
- Για να βρω μια καλύτερη προσέγγιση, παίρνω το μέσο όρο των y και z
- Επαναλαμβάνω όσες φορές θέλω

Εύρεση τετραγωνικής ρίζας (ii)

◆ Χωρίς χρήση της συνάρτησης **sqrt**

$$y_0 = 1 \quad y_{i+1} = \frac{1}{2} \left(y_i + \frac{x}{y_i} \right)$$

◆ Παράδειγμα: $\sqrt{37}$ (6.08276253)

$$y_0 = 1 \quad y_4 = 6.143246$$

$$y_1 = 19 \quad y_5 = 6.083060$$

$$y_2 = 10.473684 \quad y_6 = 6.082763$$

$$y_3 = 7.003174 \quad \dots$$

Εύρεση τετραγωνικής ρίζας (iii)

```
FUNC REAL sqroot (REAL x)
{
  const REAL epsilon = 0.00001; // 1E-5
  REAL old, new = 1;

  do {
    old = new;
    new = (old + x/old) / 2;
  } while (NOT ( /* συνθήκη τερματισμού */ ));
  return new;
}
```

Εύρεση τετραγωνικής ρίζας (iv)

◆ Εναλλακτικές συνθήκες τερματισμού

- Σταθερός αριθμός επαναλήψεων
`n == 20`
- Επιτυχής εύρεση ρίζας λάθος!
`new * new == x`
- Απόλυτη σύγκλιση
`abs(new * new - x) < epsilon`
- Σχετική σύγκλιση
`abs(new * new - x) / new < epsilon`

Εύρεση τετραγωνικής ρίζας (v)

◆ Εναλλακτικές συνθήκες τερματισμού

- Απόλυτη σύγκλιση κατά Cauchy
 $\text{abs}(\text{new} - \text{old}) < \text{epsilon}$
- Σχετική σύγκλιση
 $\text{abs}(\text{new} - \text{old}) / \text{new} < \text{epsilon}$

Τριγωνομετρικές συναρτήσεις (i)

◆ Συνημίτονο με ανάπτυγμα Taylor

$$\cos(x) = \sum_{i=0}^{\infty} (-1)^i \frac{x^{2i}}{(2i)!}$$

◆ για τον όρο με δείκτη $i+1$ έχουμε:

$$(-1)^{i+1} \frac{x^{2i+2}}{(2i+2)!} = - \left[(-1)^i \frac{x^{2i}}{(2i)!} \right] \frac{x^2}{(2i+1)(2i+2)}$$

◆ οπότε αν $n = 2i+1$ έχουμε:

$$\text{newterm} = -\text{oldterm} \frac{x^2}{n(n+1)}$$

Τριγωνομετρικές συναρτήσεις (ii)

```
FUNC REAL mycos (REAL x)
{
  const REAL epsilon = 1E-5;
  REAL sqx = x * x, term = 1, sum = 1;
  int n = 1;
  do {
    n = n + 2;
    term = -term * sqx / (n*(n+1));
    sum = sum + term;
  } while (abs(term/sum) >= epsilon);
  return sum;
}
```

Αναδρομή (i)

- ◆ Αναδρομικές διαδικασίες ή συναρτήσεις:
αυτές που **καλούν τον εαυτό τους**
- ◆ Το αρχικό πρόβλημα ανάγεται στην επίλυση ενός ή περισσότερων **μικρότερων προβλημάτων του ίδιου τύπου**
- ◆ Παράδειγμα: παραγοντικό
 - $n! = n * (n-1) * (n-2) * \dots * 2 * 1$
 - Αναδρομικός ορισμός
 $0! = 1 \quad (n+1)! = (n+1) * n!$

Αναδρομή (ii)

◆ Παράδειγμα: παραγοντικό (συνέχεια)

```
FUNC int fact (int n)
{
  if (n==0) return 1;
  else return fact(n-1) * n;
}
```

πρόγραμμα καλεί fact (3)	↑	συνεχίζει...
fact (3) καλεί fact (2)	↑	επιστρέφει 6
fact (2) καλεί fact (1)	↑	επιστρέφει 2
fact (1) καλεί fact (0)	↑	επιστρέφει 1
fact (0)	↑	επιστρέφει 1

Αναδρομή (iii)

◆ Αριθμοί Fibonacci

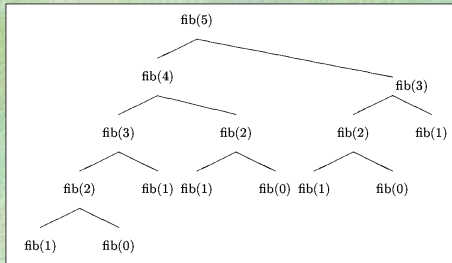
- $F_0 = 0, F_1 = 1$
- $F_{n+2} = F_n + F_{n+1}, \forall n \in \mathbb{N}$

◆ Αναδρομική συνάρτηση υπολογισμού

```
FUNC int fib (int n)
{
  if (n==0 OR n==1)
    return n;
  else
    return fib(n-1) + fib(n-2);
}
```

Αναδρομή (iv)

- ◆ Αυτός ο αναδρομικός υπολογισμός των αριθμών Fibonacci δεν είναι αποδοτικός

Αναδρομή (v)

- ◆ Μέγιστος κοινός διαιρέτης
 - Αναδρομική υλοποίηση του αλγορίθμου του Ευκλείδη

```
FUNC int gcd (int i, int j)
{
    if (i==0 OR j==0)
        return i+j;
    else if (i > j)
        return gcd(i%j, j);
    else
        return gcd(i, j%i);
}
```

Αναδρομή (vi)

- ◆ Συνάρτηση παρόμοια με του Ackermann

$$z(i, j, 0) = j+1 \quad z(i, 0, 1) = i$$
$$z(i, 0, 2) = 0 \quad z(i, 0, n+3) = 1$$
$$z(i, j+1, n+1) = z(i, z(i, j, n+1), n) \quad , \forall i, j, n \in \mathbb{N}$$

```
FUNC int z (int i, int j, int n)
{
    if (n==0) return j+1;
    else if (j==0)
        if (n==1) return i;
        else if (n==2) return 0;
        else return 1;
    else return z(i, z(i, j-1, n), n-1);
}
```

Αμοιβαία αναδρομή

```
FUNC int f2 (int n); // function prototype
FUNC int f1 (int n)
{
    if (n==0) return 5;
    else return f1(n-1) * f2(n-1);
}
FUNC int f2 (int n)
{
    if (n==0) return 3;
    else return f1(n-1) + 2*f2(n-1);
}
```

Ορθότητα (i)

- ◆ Είδη ορθότητας
 - Συντακτική
 - Νοηματική
 - Σημασιολογική
- ◆ Σημασιολογική ορθότητα ελέγχεται:
 - με δοκιμές (testing)
 - με μαθηματική επαλήθευση

Ορθότητα (ii)

- ◆ Παράδειγμα: εύρεση γινομένου

```
FUNC int mult (int x, int y)
{
    int i, z = 0;
    FOR (i, 1 TO x) z = z+y;
    return z;
}
```

- ◆ Ισχυρισμός:
 - Η συνάρτηση υπολογίζει το γινόμενο δυο φυσικών αριθμών x και y

Ορθότητα

(iii)

- ◆ Εντοπισμός σημείων όπου θα γραφούν βεβαιώσεις

```
FUNC int mult (int x, int y)
{
  int i, /**/ z = 0; /*2*/
  FOR (i, 1 TO x)
    /*3*/ z = z+y /*4*/;
  /*5*/ return z;
}
```


- ◆ Καταγραφή όλων των δυνατών τρόπων ροής ελέγχου

Ορθότητα

(iv)

- ◆ Βεβαιώσεις

```
/*1 - Βεβαίωση εισόδου: x ≥ 0, y ≥ 0 */
z = 0;
/*2 : x ≥ 0, y ≥ 0, z = 0 */
FOR (i, 1 TO x)
  /*3 - Αναλλοίωτη βρόχου:
    x ≥ 0, y ≥ 0, i ≤ x, z = y * (i-1) */
  z = z+y
  /*4 : x ≥ 0, y ≥ 0, z = y * i */ ;
/*5 - Βεβαίωση εξόδου: x ≥ 0, y ≥ 0, z = y * x */
return z;
```


- ◆ Επαλήθευση: για κάθε δυνατό τρόπο ροής
1→2, 2→3, 2→5, 3→4, 4→3, 4→5

Ορθότητα

(v)

- ◆ Παράδειγμα: υπολογισμός δύναμης με επαναλαμβανόμενο τετραγωνισμό (Gauss)

```
FUNC REAL power (REAL y, int j)
{
  /*1*/ REAL x=y, z; int i=j; /*2*/
  if (i<0) { /*3*/ x=1/x; i=abs(i); }
  /*4*/ z=1;
  while (i>0) {
    /*5*/ if (i%2 != 0) z=z*x;
    /*6*/ x=x*x; i=i/2; /*7*/
  }
  /*8*/ return z;
}
```

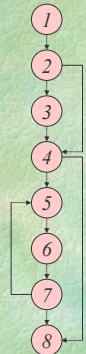
Ορθότητα

(vi)

- ◆ Ροή ελέγχου

- ◆ Βεβαιώσεις

```
/*1 - Βεβαίωση εισόδου: REAL y, int j */
/*2 : x = y, i = j */
/*3 : i < 0 */
/*4 : i ≥ 0, yi = xi */
/*5 - Αναλλοίωτη βρόχου: i ≥ 0, yi = z * xi-1 */
/*6 : i ≥ 0, yi = z * xi αν i άρτιος,
    yi = z * xi-1 αν i περιττός */
/*7 : yi = z * xi */
/*8 - Βεβαίωση εξόδου: yi = z */
```


Ορθότητα

(vii)

- ◆ Μερική ορθότητα (partial correctness)

- αν το πρόγραμμα σταματήσει, τότε το αποτέλεσμα θα είναι ορθό

- ◆ Ολική ορθότητα (total correctness)

- το πρόγραμμα θα σταματήσει και το αποτέλεσμα θα είναι ορθό

Από την Pazzal στη C

(i)

- ◆ Τύποι δεδομένων

- Ακέραιοι αριθμοί
`int char`
- Καθορισμός προσήμανσης
`signed unsigned`
- Καθορισμός μεγέθους
`short long`
- Αριθμοί κινητής υποδιαστολής
`float double`

Από την **Pazcal** στη C (ii)

char , signed char , unsigned char
signed short int , unsigned short int
signed int , unsigned int
signed long int , unsigned long int
float
double (REAL)
long double

Με κόκκινο χρώμα όσα μπορούν να παραλειφθούν.

Από την **Pazcal** στη C (iii)

◆ Πρόγραμμα και υποπρογράμματα

int main () { ... return 0; }	PROGRAM example () { ... }
void p (...) { ... }	PROC p (...) { ... }
int f (...) { ... }	FUNC int f (...) { ... }

Από την **Pazcal** στη C (iv)

◆ Ανάθεση

x += 42; i %= n+1;	x = x + 42; i = i % (n+1);
x = y = z = 0;	x = 0; y = 0; z = 0;
y = (x = 17) + 25;	x = 17; y = x + 25;
i ++; /* ή */ ++ i ; i --; /* ή */ -- i ;	i = i + 1; i = i - 1;
i = 3; x = i ++; i = 3; x = ++ i ;	i = 3; x = i ; i = i + 1; i = 3; i = i + 1; x = i ;
i = i ++; // λάθος!	

Από την **Pazcal** στη C (v)

◆ Βρόχος for

for (i =1; i <=10; i ++) ... for (i =8; i >=1; i --) ... for (i =1; i <=10; i +=2) ... // διαφορετικό αποτέλεσμα!	FOR (i , 1 TO 10) ... FOR (i , 8 DOWNTO 1) ... FOR (i , 1 TO 10 STEP 2) ... n = 3; FOR (i , 1 TO n) n = n + 1; n ++;
---	---

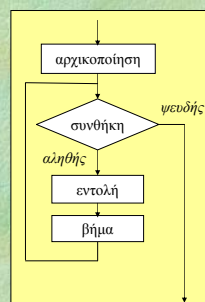
Από την **Pazcal** στη C (vi)

◆ Βρόχος for

for (αρχικοποίηση; συνθήκη; βήμα)
 εντολή

// προσέξτε τον τελεστή, (κόμμα)

```
int i, s;
for (i=1, s=0; i <= 10; i++)
  s += i;
```


Από την **Pazcal** στη C (vii)

◆ Έξοδος στην οθόνη

```
#include <stdio.h>
...
```

```
printf("Hello\n");
printf("%d", i+1);
printf("%d %lf", i, r);
printf("%c", c);
```

```
WRITELN("Hello");
WRITE(i+1);
WRITESP(i, r);
WRITE(c);
```

```
printf("%5d", i);
printf("%5.3lf", r);
```

```
WRITE(FORM(i,5));
WRITE(FORM(r,5,3));
```

```
printf("%c %d %c %d\n",
  'a', 97, 97, 'a');
```

a 97 a 97

Από την **Pascal** στη C

(viii)

- ◆ Είσοδος από το πληκτρολόγιο

```
#include <stdio.h>
...
scanf("%d", &i);          i = READ_INT();
scanf("%lf", &r);        r = READ_REAL();
c = getchar();           c = getchar();
/* η */
scanf("%c", &c);
while (getchar() != '\n'); SKIP_LINE();
```

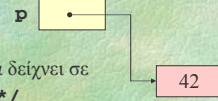
Δείκτες

(i)

- ◆ Δείκτης (pointer): η διεύθυνση μιας περιοχής της μνήμης όπου βρίσκεται μια μεταβλητή

- ◆ Παράδειγμα

```
int *p;
...
/* ο δείκτης p τοποθετείται να δείχνει σε
κάποια ακέραια μεταβλητή */
...
*p = 42;
WRITELN(*p + 1);
```


Δείκτες

(ii)

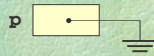
- ◆ Κενός δείκτης (NULL): ειδική τιμή δείκτη που δε δείχνει πουθενά

- ◆ Παράδειγμα

```
int *p;
...
p = NULL;
```

- ◆ Απαγορεύεται η προσπέλαση της μνήμης μέσω ενός κενού δείκτη

```
p = NULL;
WRITELN(*p); // λάθος!
```


Δείκτες

(iii)

Δεικτοδότηση: &

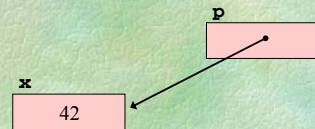
η διεύθυνση μιας μεταβλητής

```
int x = 17, *p;
p = &x;
```

Αποδεικτοδότηση: *

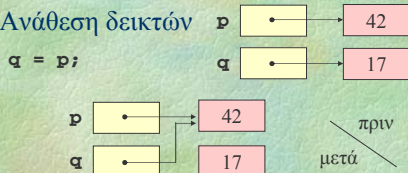
το περιεχόμενο μιας διεύθυνσης

```
WRITELN(*p);
*p = 42;
WRITELN(x);
```


Δείκτες και ανάθεση

- ◆ Ανάθεση δεικτών

- ◆ Ανάθεση περιεχομένων

Παράδειγμα με δείκτες

```
PROGRAM example ()
```

```
{
  int x = 42, y = 17;
  int *p, *q;
```

```
p = &x; q = &y;
```

```
*p = *p - *q;
```

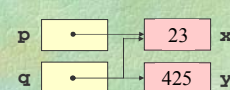
```
*q = *p *y;
```

```
q = p;
```

```
(*q)++; *p -= 3;
```

```
WRITESPLN(x, y);
```

```
}
```


23 425

Δείκτες αντί περάσματος με αναφορά

```
int gcd (int a, int b);
void normalize (int *p, int *q)
{
    int g = gcd(*p, *q);
    *p /= g; *q /= g;
}
int main ()
{
    int x, y;
    scanf("%d %d", &x, &y);
    normalize(&x, &y);
    printf("%d %d\n", x, y);
    return 0;
}
```

Πίνακες και δείκτες

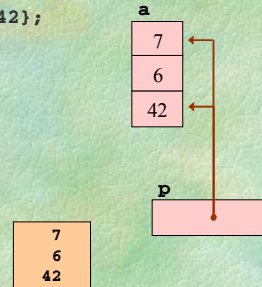
(i)

Αριθμητική δεικτών

```
int a[3] = {7, 6, 42};
int *p;

p = &a[0];
p = &a;
p = a;

WRITELN(*p);
WRITELN(*(p+1));
p = p+2;
WRITELN(*p);
```


Πίνακες και δείκτες

(ii)

Ισοδυναμία πινάκων και δεικτών

Ένας πίνακας είναι ένας δείκτης στο πρώτο στοιχείο.

`a[i]` ισοδύναμο με `*(a+i)`

Οι πίνακες όμως είναι σταθεροί δείκτες, δηλαδή δεν μπορούν να αλλάξουν τιμή

```
int a[3] = {7, 6, 42};
int *p = &a;
p++; /* σωστό */
a++; /* λάθος! */
```

Πίνακες και δείκτες

(iii)

Συμβολοσειρές

```
char a[15] = "Hello world!", b[15];
// a[12] == '\0'

void strcpy (char *t, char *s)
{
    while ((*t++ = *s++) != '\0');
}

int main ()
{
    strcpy(b, a);
    printf("%s\n", a);
    return 0;
}
```

Πίνακες και δείκτες

(iv)

Εκτύπωση συμβολοσειράς

```
void putchar (char c);
void puts (char *p)
{
    while (*p != '\0') putchar(*p++);
}

int main ()
{
    char s[] = "Hello world!\n";
    puts(s);
    return 0;
}
```

Ταξινόμηση

(i)

- ◆ **Πρόβλημα:** να αναδιαταχθούν τα στοιχεία ενός πίνακα ακεραίων σε αύξουσα σειρά
- ◆ Μια από τις σημαντικότερες εφαρμογές των ηλεκτρονικών υπολογιστών
- ◆ Βασική διαδικασία: εναλλαγή τιμών

```
PROC swap (int *x, int *y);
{
    int save;
    save = *x; *x = *y; *y = save;
}
```


Ταξινόμηση

(viii)

◆ Ταξινόμηση με συγχώνευση

```
PROC mergesort (int a[], int first,
                int last)
{
    int mid;
    if (first >= last) return;
    mid = (first + last) / 2;
    mergesort(a, first, mid);
    mergesort(a, mid+1, last);
    merge(a, first, mid, last);
}
```

Ταξινόμηση

(ix)

◆ Συγχώνευση

```
PROC merge (int a[], int first,
            int mid, int last)
{
    int b[last-first+1];
    int i = first, j = mid+1, k = 0;
    while (i <= mid AND j <= last)
        if (a[i] < a[j]) b[k++] = a[i++];
        else b[k++] = a[j++];
    while (i <= mid) b[k++] = a[i++];
    while (j <= last) b[k++] = a[j++];
    FOR (i, 0 TO k-1) a[first+i] = b[i];
}
```

Ταξινόμηση

(x)

◆ Ταξινόμηση με συγχώνευση (διαφορετικά)

```
PROC mergesort (int n, int *a)
{
    int mid;
    if (n <= 1) return;
    mid = n/2;
    mergesort(mid, a);
    mergesort(n-mid, a+mid);
    merge(a, a+mid, a+n);
}
```

Ταξινόμηση

(xi)

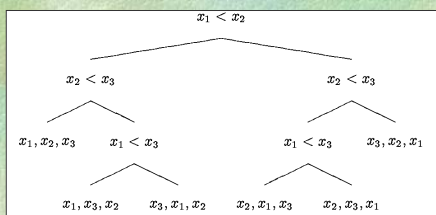
◆ Συγχώνευση (διαφορετικά)

```
PROC merge (int *first, int *mid,
            int *last)
{
    int b[last-first];
    int *i = first, *j = mid, *k = b;
    while (i < mid AND j < last)
        if (*i < *j) *k++ = *i++;
        else *k++ = *j++;
    while (i < mid) *k++ = *i++;
    while (j < last) *k++ = *j++;
    i = first; j = b;
    while (j < k) *i++ = *j++;
}
```

Ταξινόμηση

(xii)

◆ Οποιοσδήποτε αλγόριθμος ταξινόμησης n αριθμών χρειάζεται τουλάχιστον $O(n \log n)$ συγκρίσεις

Ταξινόμηση

(xiii)

◆ Ταξινόμηση με διαμέριση (quick sort)

```
PROC quicksort (int a[], int first,
                int last)
{
    int i;
    if (first >= last) return;
    i = partition(a, first, last);
    quicksort(a, first, i);
    quicksort(a, i+1, last);
}
```

Ταξινόμηση

(xiv)

◆ Διαμέριση (partition)

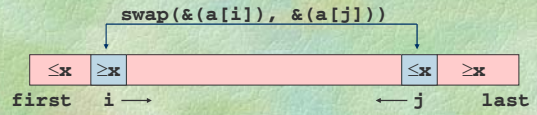
```
FUNC int partition (int a[], int first,
                  int last)
{ // επιλογή ενός στοιχείου
  int x = a[(first + last)/2];
  int i = first, j = last;

  while (true) {
    while (a[i] < x) i++;
    while (x < a[j]) j--;
    if (i >= j) break;
    swap(&a[i], &a[j]); i++; j--;
  }
  return j;
}
```

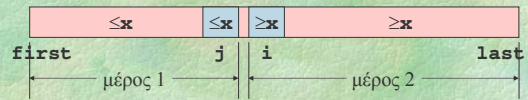
Ταξινόμηση

(xv)

◆ Σε κάθε βήμα της διαμέρισης

◆ Μετά τη διαμέριση

Τεχνολογία λογισμικού

◆ Software engineering

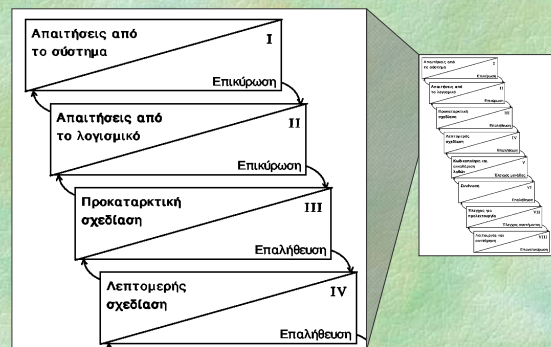
◆ Ανάπτυξη λογισμικού που να εξασφαλίζει:

- παράδοση μέσα σε προδιαγεγραμμένα χρονικά όρια
- κόστος μέσα σε προδιαγεγραμμένα όρια
- καλή ποιότητα
- αξιοπιστία
- δυνατή και όχι δαπανηρή συντήρηση

◆ Μοντέλα κύκλου ζωής λογισμικού

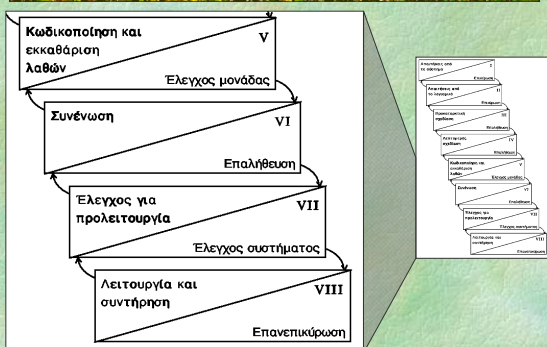
Μοντέλο του καταρράκτη

(i)

Μοντέλο του καταρράκτη

(ii)

Επεξεργασία κειμένου

(i)

◆ Διάβασμα και επεξεργασία όλων των χαρακτήρων της εισόδου, π.χ. μέτρημα

```
int n = 0;
while (getchar() != EOF) n++;
printf("%d characters were read.\n", n);
```

◆ Η τιμή EOF σημαίνει το τέλος της εισόδου (Ctrl-D ή Ctrl-Z από το πληκτρολόγιο)

Επεξεργασία κειμένου (ii)

- ◆ Π.χ. αντιγραφή της εισόδου στην έξοδο

```
while (true) {
    int c = getchar();
    if (c == EOF) break;
    putchar(c);
}
```

- ◆ Η τιμή **EOF** πρέπει να ανατεθεί σε μεταβλητή **int**, όχι **char**! Ισοδύναμα:

```
int c;
while ((c = getchar()) != EOF)
    putchar(c);
```

Επεξεργασία κειμένου (iii)

- ◆ Διάβασμα και επεξεργασία όλων των ακεραίων της εισόδου, π.χ. άθροιση

```
int i, sum = 0;
while (true) {
    if (scanf("%d", &i) != 1) break;
    sum += i;
}
```

- ◆ Η **scanf** επιστρέφει το πλήθος των στοιχείων που διαβάστηκαν. Ισοδύναμα:

```
int i, sum = 0;
while (scanf("%d", &i) == 1) sum += i;
```

Επεξεργασία κειμένου (iv)

- ◆ Παράδειγμα 1: πρόγραμμα που

- διαβάζει ένα κείμενο από την είσοδο
- μετράει τον αριθμό των χαρακτήρων και τον αριθμό των γραμμών
- υπολογίζει το μέσο όρο μήκους γραμμής

- ◆ Μετράμε τα **'\n'** και τους υπόλοιπους χαρακτήρες

- ◆ Ελέγχουμε για τέλος εισόδου (**EOF**)

- ◆ Για το μέσο όρο, κάνουμε διαίρεση!

Επεξεργασία κειμένου (v)

- ◆ Παράδειγμα 1

```
int lines = 0, chars = 0;
while (true) {
    int c = getchar();
    if (c == EOF) break;
    if (c == '\n') lines++; else chars++;
}
printf("%d lines were read\n", lines);
if (lines > 0)
    printf("%0.31f characters per line\n",
           1.0 * chars / lines);
```

- ◆ Καλύτερα: **(double) chars** μετατροπή τύπου (type cast)

Επεξεργασία κειμένου (vi)

- ◆ Παράδειγμα 2: πρόγραμμα που

- διαβάζει ένα κείμενο από την είσοδο
- μετράει τον αριθμό των χαρακτήρων, των λέξεων και των γραμμών

- ◆ Τι σημαίνει «λέξη»; Διαδοχικά γράμματα!

- ◆ Συνάρτηση για τον εντοπισμό γραμμάτων

```
FUNC bool isletter (char c)
{
    return c >= 'a' AND c <= 'z'
           OR c >= 'A' AND c <= 'Z';
}
```

Επεξεργασία κειμένου (vii)

- ◆ Παράδειγμα 2

```
int c, lines = 0, chars = 0, words = 0;
c = getchar();
while (c != EOF)
    if (isletter(c)) { words++;
        do { chars++; c = getchar(); }
        while (isletter(c));
    }
    else { chars++;
        if (c == '\n') lines++;
        c = getchar();
    }
```

- ◆ Έχουμε διαβάσει ένα χαρακτήρα «μπροστά»!

Επεξεργασία κειμένου (viii)

- ◆ Παράδειγμα 3: πρόγραμμα που
 - διαβάζει ένα κείμενο από την είσοδο
 - μετράει τις συχνότητες εμφάνισης λέξεων με μήκος από 1 μέχρι 20 γράμματα
- ◆ Μέτρηση μήκους λέξης
- ◆ Μετρητές λέξεων ανά μήκος: πίνακας!
- ◆ Εδώ δε χρειάζεται να ασχοληθούμε με τις αλλαγές γραμμών!

Επεξεργασία κειμένου (ix)

- ◆ Παράδειγμα 3

```
int i, c, freq[21];
FOR (i, 1 TO 20) freq[i] = 0;
c = getchar();
while (c != EOF)
  if (isletter(c)) {
    int n = 0;
    do { n++; c = getchar(); }
    while (isletter(c));
    if (n <= 20) freq[n]++;
  }
  else c = getchar();
```

Επεξεργασία κειμένου (x)

- ◆ Παράδειγμα 3 (συνέχεια)
- ```
FOR (i, 1 TO 20)
 printf("%4d words of length %2d\n",
 freq[i], i);
```
- ◆ Μετατροπή κεφαλαίων γραμμάτων σε πεζά
- ```
FUNC char tolower (char ch)
{
  if (ch >= 'A' AND ch <= 'Z')
    return ch - 'A' + 'a';
  else
    return ch;
}
```

Επεξεργασία κειμένου (xi)

- ◆ Παράδειγμα 4: πρόγραμμα που
 - διαβάζει ένα κείμενο από την είσοδο
 - γράφει τους χαρακτήρες κάθε γραμμής αντίστροφα
- ◆ Αποθήκευση των χαρακτήρων κάθε γραμμής: πίνακας!
- ◆ Πρέπει να υποθέσουμε ένα μέγιστο μήκος γραμμής — θα έπρεπε να κάνουμε έλεγχο υπέρβασής του!

Επεξεργασία κειμένου (xii)

- ◆ Παράδειγμα 4
- ```
const int MAX = 80;
int i, c, line[MAX];
while ((c = getchar()) != EOF) {
 int n = 0;
 while (c != '\n') {
 line[n++] = c; c = getchar();
 }
 FOR (i, n-1 DOWNTO 0) putchar(line[i]);
 putchar('\n');
}
```

## Επεξεργασία κειμένου (xiii)

- ◆ Εύρεση εμφάνισης λέξης-κλειδιού
- ```
...
// η λέξη-κλειδί έχει 3 χαρακτήρες
FOR (j, 0 TO 2) key[j] = getchar();
...
// έστω i το μήκος της γραμμής
FOR (k, 0 TO i-3)
  if (line[k] == key[0]
      AND line[k+1] == key[1]
      AND line[k+2] == key[2])
    WRITELN("keyword found!");
```

Συμβολοσειρές (i)

- ◆ Πίνακες χαρακτήρων `char []`
 - ◆ Δείκτες σε χαρακτήρα `char *`
 - ◆ Τελειώνουν με το χαρακτήρα `'\0'`
 - ◆ Παράδειγμα
- ```
char name[30];
printf("What's your name?\n");
scanf("%s", name);
printf("Hi %s, how are you?\n", name);
```

## Συμβολοσειρές (ii)

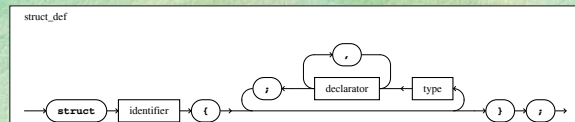
- ◆ Χρήσιμες συναρτήσεις βιβλιοθήκης
- ```
#include <string.h>
```
- ◆ Μέτρηση μήκους: `strlen`
- ```
printf("Your name has %d letters.\n",
 strlen(name));
```
- ◆ Λεξικογραφική σύγκριση: `strcmp`
- ```
if (strcmp(name, "John") == 0)
    printf("I knew you were John!\n");
```
- ◆ Quiz: `strcmp("ding", "dong") == ?`

Συμβολοσειρές (iii)

- ◆ Αντιγραφή: `strcpy`
- ```
char a[10];
strcpy(a, "ding");
a[1] = 'o';
printf("%s\n", a); // dong
```
- ◆ Συνένωση: `strcat`
- ```
char a[10] = "abc";
strcat(a, "def");
printf("%s\n", a); // abcdef
```

Δομές (i)

- ◆ Δομή (struct): δομημένη μεταβλητή που αποτελείται από πλήθος επιμέρους μεταβλητών πιθανώς διαφορετικών τύπων
- ◆ Οι επιμέρους μεταβλητές λέγονται *πεδία* και φέρουν ξεχωριστά ονόματα
- ◆ Σύνταξη

Δομές (ii)

- ◆ Παράδειγμα
- ```
struct student_t {
 char firstName[20];
 char lastName[30];
 int class, room;
 int grade[15];
};

struct student_t s;
...
s.class = 3;
WRITESPLN(s.firstName, s.lastName);
```
- |   |           |
|---|-----------|
| s | firstName |
|   | lastName  |
|   | class     |
|   | room      |
|   | grade[0]  |
|   | grade[1]  |
|   | ...       |
|   | grade[14] |

## Δομές (iii)

- ◆ Παράδειγμα: μέσος όρος βαθμολογίας
- ```
FUNC REAL average (struct student_t s)
{
    REAL sum = 0.0;
    int i;

    FOR (i, 0 TO 14) sum += s.grade[i];
    return sum / 15;
}
```

Δομές μέσα σε δομές (iv)

```
struct date_t {
    int day, month, year;
};

typedef struct date_t date;

struct student_t {
    ...
    date birthDate;
    ...
};
...

WRITELN(s.birthDate.day, "/",
        s.birthDate.month, "/",
        s.birthDate.year);
```

Μιγαδικοί αριθμοί

```
struct complex_t { REAL re, im; };
typedef struct complex_t complex;

FUNC complex cMult (complex x, complex y)
{
    complex result;
    result.re = x.re * y.re - x.im * y.im;
    result.im = x.re * y.im + x.im * y.re;
    return result;
}

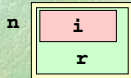
FUNC REAL cNorm (complex x)
{
    return sqrt(x.re * x.re + x.im * x.im);
}
```

Ενώσεις

- ◆ **Ένωση (union):** όπως η δομή αλλά μόνο ένα από τα πεδία χρησιμοποιείται κάθε στιγμή!

- ◆ Παράδειγμα

```
union number_t { int i; REAL r; };
union number_t n;
n.r = 1.2;
printf("%lf\n", n.r);
n.i = 42;
printf("%d\n", n.i);
printf("%lf\n", n.r); /* λάθος! */
```


Αρχεία

(i)

- ◆ **Αρχείο (file):** αποτελείται από

- μεταβλητό πλήθος στοιχείων
- αποθηκευμένων το ένα μετά το άλλο
- συνήθως στην περιφερειακή μνήμη (π.χ. στο δίσκο)
- εν γένει περιέχει δυαδικά δεδομένα (binary)
- ειδική περίπτωση: αρχείο κειμένου

- ◆ Παράδειγμα

```
#include <stdio.h>
FILE *f;
```

Αρχεία

(ii)

- ◆ **Άνοιγμα και κλείσιμο αρχείου**

fopen fclose

- ◆ **Διάβασμα και γράψιμο**

fputc	fgetc	χαρακτήρες
fputs	fgets	συμβολοσειρές
fprintf	fscanf	οτιδήποτε
fwrite	fread	ακολουθίες byte

- ◆ **Έλεγχος τέλους αρχείου**

feof

Αρχεία κειμένου

(i)

- ◆ Παράδειγμα: μέτρηση αριθμού γραμμών και χαρακτήρων πολλών αρχείων που ονομάζονται στη γραμμή εντολών

```
#include <stdio.h>
int main (int argc, char *argv[])
{
    int i;
    for (i=1; i<argc; i++)
        // επεξεργασία του αρχείου argv[i]
    return 0;
}
```

Αρχεία κειμένου

(ii)

◆ Παράδειγμα (συνέχεια)

```
// επεξεργασία του αρχείου argv[i]
FILE *f;
int chars = 0, lines = 0, c;
if ((f = fopen(argv[i], "rt")) == NULL)
    return 1;
while ((c = fgetc(f)) != EOF) {
    chars++;
    if (c == '\n') lines++;
}
fclose(f);
printf("%d chars, %d lines, %s\n",
    chars, lines, argv[i]);
```

Διαδικά αρχεία

(i)

◆ Παράδειγμα: αντιγραφή δυαδικών αρχείων

```
#include <stdio.h>
int main (int argc, char * argv[])
{
    FILE *fin, *fout;
    fin = fopen(argv[1], "rb");
    if (fin == NULL) return 1;
    fout = fopen(argv[2], "wb");
    if (fout == NULL) return 2;
```

Διαδικά αρχεία

(i)

◆ Παράδειγμα (συνέχεια)

```
while (!feof(fin)) {
    unsigned char buffer[1000];
    unsigned int count;

    count = fread(buffer, 1, 1000, fin);
    fwrite(buffer, 1, count, fout);
}

fclose(fin);
fclose(fout);

return 0;
}
```

Διαχείριση της μνήμης

(i)

◆ Στατικές μεταβλητές: γενικές ή τοπικές

- ο χώρος στη μνήμη όπου τοποθετούνται **δεσμεύεται** κάθε φορά που καλείται η ενότητα όπου δηλώνονται και **αποδεσμεύεται** στο τέλος της κλήσης

◆ Δυναμικές μεταβλητές

- ο χώρος στη μνήμη όπου τοποθετούνται **δεσμεύεται** και **αποδεσμεύεται** δυναμικά, δηλαδή με φροντίδα του προγραμματιστή
- η προσπέλαση σε δυναμικές μεταβλητές γίνεται με τη χρήση **δεικτών** (pointers)

Διαχείριση της μνήμης

(ii)

◆ Με τη βοήθεια των δυναμικών μεταβλητών υλοποιούνται **δυναμικοί τύποι δεδομένων**

- συνδεδεμένες λίστες,
- δέντρα, γράφοι, κ.λπ.

◆ Πλεονεκτήματα των δυναμικών τύπων

- μπορούν να περιέχουν **απερίοριστο πλήθος** στοιχείων (αν το επιτρέπει η διαθέσιμη μνήμη)
- κάποιες πράξεις υλοποιούνται **αποδοτικότερα** (π.χ. προσθήκη και διαγραφή στοιχείων σε ενδιάμεση θέση)

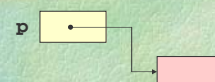
Δυναμική παραχώρηση μνήμης

(i)

◆ Δέσμευση

- δημιουργία μιας νέας δυναμικής μεταβλητής

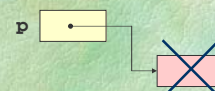
```
int *p;
...
p = NEW(int);
```


◆ Αποδέσμευση

- καταστροφή μιας δυναμικής μεταβλητής

```
...
DELETE(p);
```

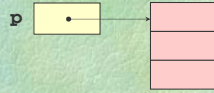

Δυναμική παραχώρηση μνήμης (ii)

◆ Δέσμευση

- δημιουργία πίνακα μεταβλητού μεγέθους

```
int *p, n;
...
n = 3;
p = NEW(int, n);
```


◆ NEW(type) ισοδύναμο με NEW(type, 1)

◆ Αποδέσμευση

```
DELETE(p);
```

Δυναμική παραχώρηση μνήμης (iii)

◆ Πραγματικά σε C

```
#include <stdlib.h>
...
p = NEW(int, 42);
...
DELETE(p);

p = (int *) malloc(42 * sizeof(int));
if (p == NULL) {
    printf("Out of memory!\n");
    exit(1);
}
...
free(p);
```

Σύνθετες δυναμικές μεταβλητές (i)

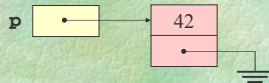
◆ Παράδειγμα

```
struct node_t {
    int info;
    struct node_t *next;
};

typedef struct node_t node, *nodeptr;

nodeptr p;

p = NEW(node);
p->info = 42;
p->next = NULL;
```


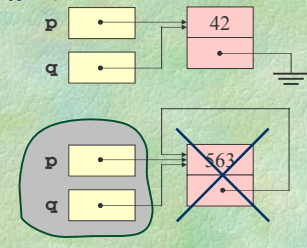
p->something ισοδύναμο με **(*p).something**

Σύνθετες δυναμικές μεταβλητές (ii)

◆ Παράδειγμα (συνέχεια)

```
q = p;
q->info = 563;
q->next = q;

DELETE(p);
```

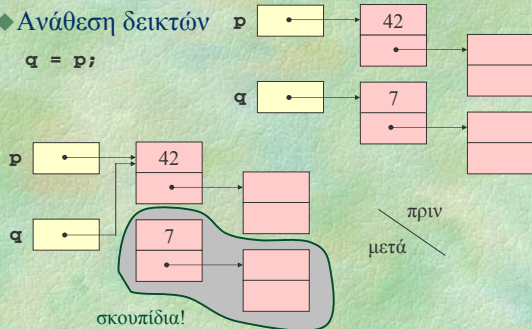

Ξεκρέμαστοι δείκτες!

Δείκτες και ανάθεση (i)

◆ Ανάθεση δεικτών

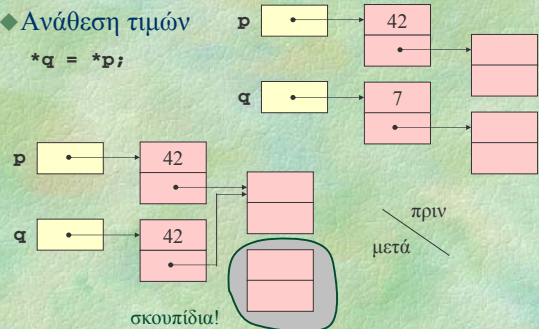
```
q = p;
```


Δείκτες και ανάθεση (ii)

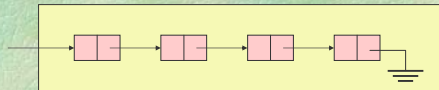
◆ Ανάθεση τιμών

```
*q = *p;
```


Συνδεδεμένες λίστες (i)

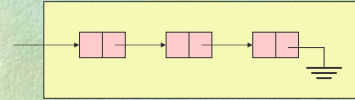
- ◆ Είναι γραμμικές διατάξεις
- ◆ Κάθε κόμβος περιέχει:
 - κάποια πληροφορία
 - ένα σύνδεσμο στον επόμενο κόμβο
- ◆ Ο τελευταίος κόμβος έχει κενό σύνδεσμο

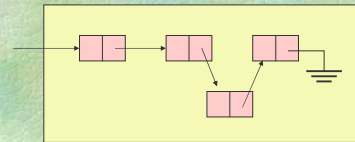
Συνδεδεμένες λίστες (ii)

- ◆ Ευκολότερη προσθήκη στοιχείων

- πριν

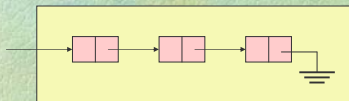
- μετά

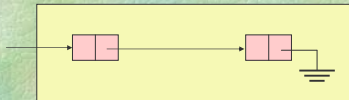
Συνδεδεμένες λίστες (iii)

- ◆ Ευκολότερη διαγραφή στοιχείων

- πριν

- μετά

Συνδεδεμένες λίστες (iv)

- ◆ Τύπος κόμβου συνδεδεμένης λίστας

```
struct node_t {  
    int info;  
    struct node_t *next;    ← αυτοαναφορά!  
};
```

```
typedef struct node_t node, *nodeptr;
```

- ◆ Μια συνδεδεμένη λίστα παριστάνεται συνήθως με ένα δείκτη στο πρώτο της στοιχείο

```
nodeptr head;
```

Συνδεδεμένες λίστες (v)

- ◆ Παράδειγμα κατασκευής λίστας

```
FUNC nodeptr readListReversed ()  
{  
    nodeptr head = NULL, n;  
    int data;  
  
    while (scanf("%d", &data) == 1) {  
        n = NEW(node);  
        n->info = data;  
        n->next = head;  
        head = n;  
    }  
    return head;  
}
```

Συνδεδεμένες λίστες (vi)

- ◆ Εκτύπωση λίστας

```
PROC print (nodeptr p)  
{  
    while (p != NULL) {  
        Writeln(p->info);  
        p = p->next;  
    }  
}
```

- ◆ Ισοδύναμα (για να μη «χαθεί» η αρχή p):

```
nodeptr q;  
for (q = p; p != NULL; p = p->next)  
    Writeln(p->info);
```

Συνδεδεμένες λίστες (vii)

◆ Εκτύπωση λίστας με αναδρομή

```
PROC print (nodeptr p)
{
  if (p != NULL) { WRITELN(p->info);
                    print(p->next);
  }
}
```

◆ Εκτύπωση λίστας αντίστροφα με αναδρομή

```
PROC printBack (nodeptr p)
{
  if (p != NULL) { printBack(p->next);
                    WRITELN(p->info);
  }
}
```

Πολυπλοκότητα (i)

◆ Κόστος της εκτέλεσης ενός αλγορίθμου που επιλύει κάποιο πρόβλημα, συναρτήσει του μεγέθους του προβλήματος

- χρόνος: αριθμός υπολογιστικών βημάτων
- χώρος: απαιτούμενο μέγεθος μνήμης

◆ Συναρτήσεις πολυπλοκότητας

- θετικές και αύξουσες
- π.χ. $f(n) = n(n-1)/2$

Πολυπλοκότητα (ii)

◆ Άνω φράγμα: O

$$O(f) = \{ g \mid \exists c, \exists n_0, \forall n > n_0, g(n) < cf(n) \}$$

◆ Κάτω φράγμα: Ω

$$\Omega(f) = \{ g \mid \exists c, \exists n_0, \forall n > n_0, g(n) > cf(n) \}$$

◆ Τάξη μεγέθους: Θ

$$\Theta(f) = \{ g \mid \exists c_1, c_2, \exists n_0, \forall n > n_0, c_1 < g(n)/f(n) < c_2 \}$$

- Γράφουμε $g = O(f)$ αντί $g \in O(f)$
- π.χ. $5n^2 + 4n - 2n \log n + 7 = \Theta(n^2)$

Πολυπλοκότητα (iii)

$$\begin{aligned} O(1) &< O(\log^*n) < O(\log n) < O(\sqrt{n}) \\ &< O(n) < O(n \log n) \\ &< O(n^2) < O(n^2 \log^5 n) \\ &< O(n^3) < \dots < \text{Poly} \\ &< O(2^n) < O(n!) < O(n^n) \\ &< O(2^{2^n}) < \dots \end{aligned}$$

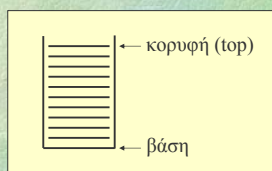
$$\text{Poly} = n^{O(1)}$$

2^{2^n} η υπερεκθετική συνάρτηση: $2^{2^{\dots^2}}$ (n φορές)
και \log^*n η αντίστροφη της

Στοιβες (i)

◆ Last In First Out (LIFO)

ό,τι μπαίνει τελευταίο, βγαίνει πρώτο

Στοιβες (ii)

◆ Αφηρημένος τύπος δεδομένων

- Ορίζεται ο τύπος **stack** που υλοποιεί τη στοιβία (ακεραίων αριθμών)
- Ορίζονται οι απαραίτητες πράξεις:
 - **empty** η άδεια στοιβία
 - **push** προσθήκη στοιχείου στην κορυφή
 - **pop** αφαίρεση στοιχείου από την κορυφή

- Ο τρόπος υλοποίησης των παραπάνω δεν ενδιαφέρει αυτούς που θα τα χρησιμοποιήσουν
- Τέτοιοι τύποι λέγονται **αφηρημένοι (ΑΤΔ)**

Στοιβες

(iii)

- ◆ Υλοποίηση με πίνακα

```
const int size = 100;
struct stack_t {
    int arr[size], top;
};
typedef struct stack_t stack;

◆ Άδεια στοιβα
FUNC stack empty ()
{
    stack result;
    result.top = 0;
    return result;
}
```

Στοιβες

(iv)

- ◆ Προσθήκη στοιχείου

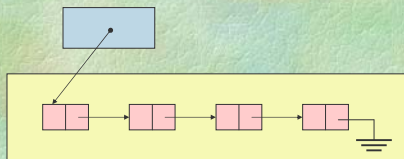
```
PROC push (stack *s, int data)
{
    s->arr[s->top] = data; s->top++;
}
```
- ◆ Αφαίρεση στοιχείου

```
FUNC bool pop (stack *s, int *dataptr)
{
    if (s->top == 0) return false;
    s->top--; *dataptr = s->arr[s->top];
    return true;
}
```

Στοιβες

(v)

- ◆ Υλοποίηση με απλά συνδεδεμένη λίστα

Στοιβες

(vi)

- ◆ Υλοποίηση με απλά συνδεδεμένη λίστα

```
struct node_t {
    int info;
    struct node_t *next;
};
typedef struct node_t node, *stack;

◆ Άδεια στοιβα
FUNC stack empty ()
{
    return NULL;
}
```

Στοιβες

(vii)

- ◆ Προσθήκη στοιχείου

```
PROC push (stack *s, int data)
{
    node *p;
    p = NEW(node);
    p->info = data;
    p->next = *s;
    *s = p;
}
```

Στοιβες

(viii)

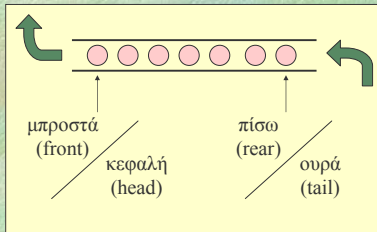
- ◆ Αφαίρεση στοιχείου

```
FUNC bool pop (stack *s, int *dataptr)
{
    node *p;
    if (*s == NULL) return false;
    p = *s;
    *dataptr = (*s)->info;
    *s = (*s)->next;
    DELETE(p);
    return true;
}
```


Ουρές

(i)

- ◆ First In First Out (FIFO)
ό,τι μπαίνει πρώτο, βγαίνει πρώτο

Ουρές

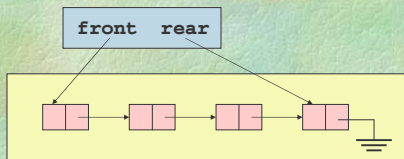
(ii)

- ◆ Αφηρημένος τύπος δεδομένων
 - Ορίζεται ο τύπος **queue** που υλοποιεί την ουρά (ακεραίων αριθμών)
 - Ορίζονται οι απαραίτητες πράξεις:
 - **empty** η άδεια ουρά
 - **enqueue** προσθήκη στοιχείου στο τέλος
 - **dequeue** αφαίρεση στοιχείου από την αρχή
 - **isempty** έλεγχος για άδεια ουρά

Ουρές

(iii)

- ◆ Υλοποίηση με απλά συνδεδεμένη λίστα

Ουρές

(iv)

- ◆ Υλοποίηση με απλά συνδεδεμένη λίστα

```
struct node_t {  
    int info;  
    struct node_t *next;  
};  
  
typedef struct node_t node;  
  
struct queue_t {  
    node *front, *rear;  
};  
  
typedef struct queue_t queue;
```

Ουρές

(v)

- ◆ Άδεια ουρά

```
FUNC queue empty ()  
{  
    queue result;  
    result.front = NULL;  
    result.rear = NULL;  
    return result;  
}
```

Ουρές

(vi)

- ◆ Προσθήκη στοιχείου

```
PROC enqueue (queue *q, int data)  
{  
    node *p;  
    p = NEW(node);  
    p->info = data;  
    p->next = NULL;  
    if (q->front == NULL)  
        q->front = p;  
    else  
        q->rear->next = p;  
    q->rear = p;  
}
```

Ουρές

(vii)

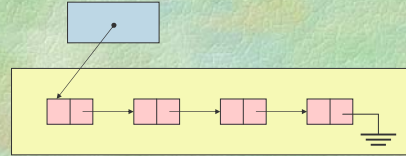
◆ Αφαίρεση στοιχείου

```
FUNC bool dequeue (queue *q, int *dataptr)
{
    node *p;
    if (q->front == NULL) return false;
    p = q->front;
    *dataptr = q->front->info;
    if (q->front == q->rear)
        q->rear = NULL;
    q->front = q->front->next;
    DELETE(p);
    return true;
}
```

Γραμμικές λίστες

(i)

◆ Γενική μορφή απλά συνδεδεμένης λίστας


```
struct node_t {
    int info;
    struct node_t *next;
};
typedef struct node_t node, *list;
```

Γραμμικές λίστες

(ii)

◆ Εισαγωγή στο τέλος $O(n)$

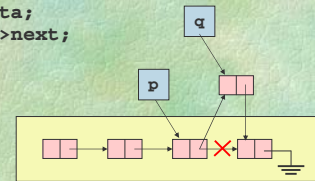
```
PROC insertAtRear (list *l, int data)
{
    node *p, *q;
    p = NEW(node);
    p->info = data; p->next = NULL;
    if (*l == NULL) *l = p;
    else { q = *l;
        while (q->next != NULL)
            q = q->next;
        q->next = p;
    }
}
```

Γραμμικές λίστες

(iii)

◆ Εισαγωγή μετά τον κόμβο p $O(1)$

```
PROC insertAfter (node *p, int data)
{
    node *q;
    if (p != NULL) {
        q = NEW(node);
        q->info = data;
        q->next = p->next;
        p->next = q;
    }
}
```

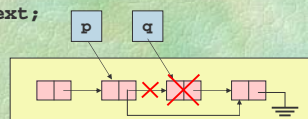

Γραμμικές λίστες

(iv)

◆ Διαγραφή του κόμβου μετά τον p $O(1)$

```
FUNC bool deleteAfter (node *p,
                      int *dataptr)
{
    node *q;
    if (p == NULL OR p->next == NULL)
        return false;
    q = p->next;
    *dataptr = q->info;
    p->next = q->next;
    DELETE(q);
    return true;
}
```


Γραμμικές λίστες

(v)

◆ Εύρεση στοιχείου $O(n)$

```
FUNC node* search (list l, int data)
{
    node *p;
    for (p = l; p != NULL; p = p->next)
        if (p->info == data) return p;
    return NULL;
}
```

Γραμμικές λίστες

(vi)

◆ Αντιστροφή λίστας

$O(n)$

```
PROC reverse (list *l1)
{
  node *p, *q;
  q = NULL;
  while (*l1 != NULL) {
    p = *l1;
    *l1 = p->next;
    p->next = q;
    q = p;
  }
  *l1 = q;
}
```

Γραμμικές λίστες

(vii)

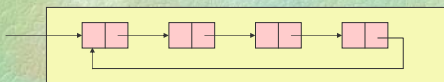
◆ Συνένωση δύο λιστών

$O(n)$

```
PROC concat (list *l1, list l2)
{
  node *p;
  if (l2 == NULL) return;
  if (*l1 == NULL) *l1 = l2;
  else {
    p = *l1;
    while (p->next != NULL) p = p->next;
    p->next = l2;
  }
}
```

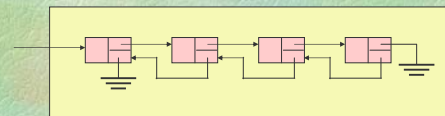
Κυκλικές λίστες

- ◆ Ο επόμενος του τελευταίου κόμβου είναι πάλι ο πρώτος

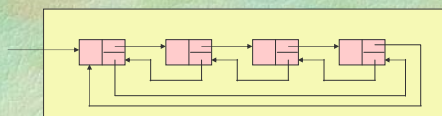
Διπλά συνδεδεμένες λίστες

- ◆ Δυο σύνδεσμοι σε κάθε κόμβο, προς τον επόμενο και προς τον προηγούμενο

Διπλά συνδεδεμένες κυκλικές λίστες

- ◆ Δυο σύνδεσμοι σε κάθε κόμβο, προς τον επόμενο και προς τον προηγούμενο
- ◆ Ο επόμενος του τελευταίου είναι ο πρώτος
- ◆ Ο προηγούμενος του πρώτου είναι ο τελευταίος

Γράφοι

(i)

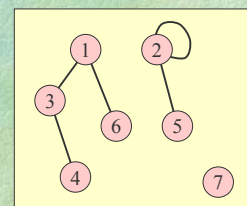
◆ Γράφος ή γράφημα (graph) $G = (V, E)$

- V Σύνολο κόμβων ή κορυφών
- E Σύνολο ακμών, δηλαδή ζευγών κόμβων

◆ Παράδειγμα

$V = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7\}$
 $E = \{(x, y) \mid x, y \in V, x+y=4 \text{ ή } x+y=7\}$

◆ Γραφική παράσταση

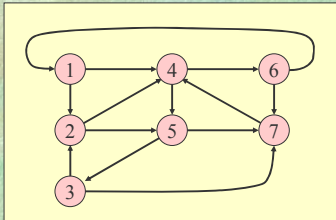

Γράφοι

(ii)

◆ Κατευθυνόμενος γράφος (directed graph)

- Οι ακμές είναι διατεταγμένα ζεύγη
- Μπορούν να υλοποιηθούν με δείκτες

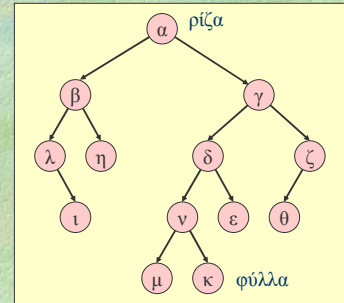

Δυαδικά δέντρα

(i)

◆ Ειδικό γράφοι της μορφής:

- ◆ Κάθε κόμβος έχει 0, 1 ή 2 παιδιά
- ◆ Ρίζα: ο αρχικός κόμβος του δένδρου
- ◆ Φύλλα: κόμβοι χωρίς παιδιά

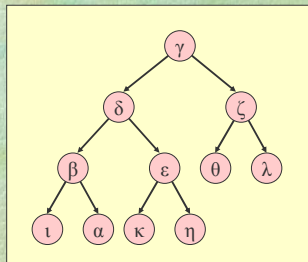
Δυαδικά δέντρα

(ii)

◆ Πλήρες δυαδικό δέντρο:

- ◆ Μόνο το κατώτατο επίπεδο μπορεί να μην είναι πλήρες

- ◆ Πλήθος κόμβων = $n \Rightarrow$ ύψος = $O(\log n)$

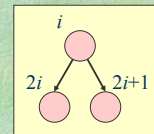

Δυαδικά δέντρα

(iii)

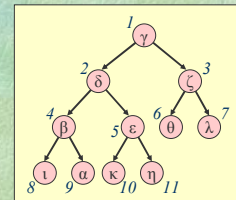
◆ Υλοποίηση με πίνακα

- Αν ένας κόμβος αποθηκεύεται στη θέση i του πίνακα, τα παιδιά του αποθηκεύονται στις θέσεις $2i$ και $2i+1$

◆ Παράδειγμα

- $a[1] = 'γ'; a[7] = 'λ';$
- $a[2] = 'δ'; a[8] = 'ι';$
- $a[3] = 'ζ'; a[9] = 'α';$
- $a[4] = 'β'; a[10] = 'κ';$
- $a[5] = 'ε'; a[11] = 'η';$
- $a[6] = 'θ'$

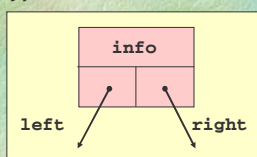

Δυαδικά δέντρα

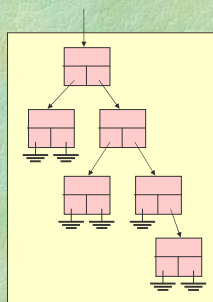
(iv)

◆ Υλοποίηση με δείκτες

```
struct node_t {  
    int info;  
    struct node_t *left,  
    *right;  
};
```



```
typedef struct node_t node, *tree;
```


Δυαδικά δέντρα

(v)

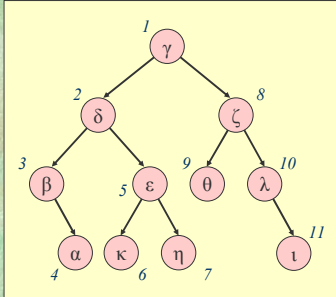
◆ Διάσχιση όλων των κόμβων ενός δένδρου

- προθεματική διάταξη (preorder) για κάθε υποδέντρο, πρώτα η ρίζα, μετά το αριστερό υποδέντρο και μετά το δεξιό
- επιθεματική διάταξη (postorder) για κάθε υποδέντρο, πρώτα το αριστερό υποδέντρο, μετά το δεξιό και μετά η ρίζα
- ενθεματική διάταξη (inorder) για κάθε υποδέντρο, πρώτα το αριστερό υποδέντρο, μετά η ρίζα και μετά το δεξιό

Δυαδικά δέντρα

(vi)

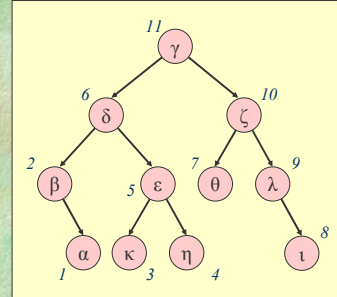
◆ Διάσχιση preorder

Δυαδικά δέντρα

(vii)

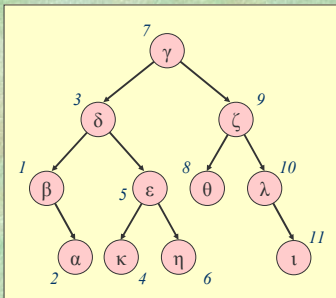
◆ Διάσχιση postorder

Δυαδικά δέντρα

(viii)

◆ Διάσχιση inorder

Δυαδικά δέντρα

(ix)

◆ Υλοποίηση της διάσχισης preorder

```
PROC preorder (tree t)
{
  if (t != NULL) { WRITELN(t->info);
    preorder(t->left);
    preorder(t->right);
  }
}
```

- ◆ Η παραπάνω διαδικασία είναι αναδρομική
- ◆ Η μη αναδρομική διάσχιση είναι εφικτή αλλά πολύπλοκη (threading)

Το λειτουργικό σύστημα Unix

(i)

- ◆ Bell Labs, ~1970
- ◆ Δομή του Unix
 - πυρήνας (kernel)
 - φλοιός (shell)
 - βοηθητικά προγράμματα (utilities)
- ◆ Ιεραρχικό σύστημα αρχείων
 - Δενδρική δομή
 - Ένας κατάλογος (directory) μπορεί να περιέχει αρχεία (files) ή άλλους (υπο)καταλόγους

Το λειτουργικό σύστημα Unix

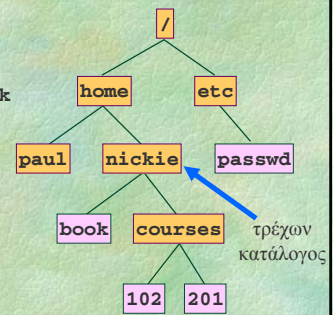
(ii)

◆ Απόλυτα ονόματα

```
/
/etc
/home/nickie/book
/home/paul
/etc/passwd
```

◆ Σχετικά ονόματα

```
book
courses/201
./courses/102
../paul
../../etc/passwd
```


Το λειτουργικό σύστημα Unix (iii)

- ◆ Θετικά στοιχεία του Unix
 - ιεραρχικό σύστημα αρχείων
 - πολλοί χρήστες συγχρόνως (multi-user)
 - πολλές διεργασίες συγχρόνως (multi-tasking)
 - επικοινωνίες και υποστήριξη δικτύου
- ◆ Αρνητικά στοιχεία του Unix
 - κρυπτογραφικά ονόματα εντολών
 - περιορισμένη και συνθηματική βοήθεια

Σύστημα αρχείων του Unix (i)

- ◆ Αντιγραφή αρχείων **cp**
 - `cp oldfile newfile`
 - `cp file1 file2 ... filen directory`
 - `cp -r directory1 directory2`
 - `cp -i oldfile newfile`
- ◆ Μετονομασία ή μετακίνηση αρχείων **mv**
 - `mv oldfile newfile`
 - `mv file1 file2 ... filen directory`
 - `mv -i oldfile newfile`

Σύστημα αρχείων του Unix (ii)

- ◆ Διαγραφή αρχείων **rm**
 - `rm file1 file2 ... filen`
 - `rm -i file1 file2 ... filen`
 - `rm -f file1 file2 ... filen`
 - `rm -r directory`
- ◆ Δημιουργία directories **mkdir**
 - `mkdir directory1 ... directoryn`
- ◆ Διαγραφή άδειων directories **rmdir**
 - `rmdir directory1 ... directoryn`
- ◆ Αλλαγή directory **cd**
 - `cd directory`

Σύστημα αρχείων του Unix (iii)

- ◆ Εμφάνιση πληροφοριών για αρχεία **ls**
 - `ls`
 - `ls file1 file2 directory3 ...`
 - Επιλογές (options)
 - l εκτεταμένες πληροφορίες
 - a εμφανίζονται και τα κρυφά αρχεία
 - t ταξινόμηση ως προς το χρόνο τροποποίησης
 - F εμφανίζεται ο τύπος κάθε αρχείου
 - d εμφανίζονται πληροφορίες για ένα directory, όχι για τα περιεχόμενά του
 - R αναδρομική εμφάνιση πληροφοριών

Προγράμματα εφαρμογών Unix (i)

- ◆ Εμφάνιση manual page **man**
 - `man command`
 - `whatis command`
- ◆ Εμφάνιση περιεχομένου αρχείου **cat**
 - `cat file1 file2 ... filen`
- ◆ Εμφάνιση περιεχομένου αρχείου ανά σελίδα **more** **less**
 - `more file1 file2 ... filen`
 - `less file1 file2 ... filen`

Προγράμματα εφαρμογών Unix (ii)

- ◆ Εμφάνιση πρώτων γραμμών **head**
 - `head file1 file2 ... filen`
 - `head -10 file1 file2 ... filen`
- ◆ Εμφάνιση τελευταίων γραμμών **tail**
 - `tail file1 file2 ... filen`
 - `tail -10 file1 file2 ... filen`
- ◆ Πληροφορίες για το είδος αρχείου **file**
 - `file file1 file2 ... filen`
- ◆ Εμφάνιση ημερομηνίας και ώρας **date**
 - `date`

Προγράμματα εφαρμογών Unix (iii)

- ◆ Εκτύπωση αρχείου **lpr**
`lpr file1 file2 ... filen`
- ◆ Μεταγλωττιστής Pascal **pc**
`pc -o executable program.p`
`gpc -o executable program.p`
- ◆ Μεταγλωττιστής C **cc**
`cc -o executable program.p`
`gcc -o executable program.p`
- ◆ Επεξεργασία αρχείου κειμένου **vi**
`vi file1 file2 ... filen`

Βασική λειτουργία του vi (i)

- ◆ Δύο καταστάσεις λειτουργίας
 - κατάσταση εντολών
 - κατάσταση εισαγωγής κειμένου
- ◆ Στην κατάσταση εισαγωγής κειμένου
 - πηγαίνουμε με συγκεκριμένες εντολές (π.χ. **i**, **a**)
 - μπορούμε μόνο να εισάγουμε χαρακτήρες
- ◆ Στην κατάσταση εντολών
 - πηγαίνουμε με το πλήκτρο **ESC**
 - μπορούμε να μετακινούμαστε και να δίνουμε εντολές

Βασική λειτουργία του vi (ii)

- ◆ Μετακίνηση μέσα σε αρχείο
 - ← ↓ ↑ → κατά ένα χαρακτήρα
 - h j k l** (ομοίως)
 - w** μια λέξη δεξιά
 - CTRL+F** μια σελίδα μετά
 - CTRL+B** μια σελίδα πριν
 - CTRL+D** μισή σελίδα μετά
 - CTRL+U** μισή σελίδα πριν
 - o \$** στην αρχή ή στο τέλος της γραμμής
 - ^** στον πρώτο χαρακτήρα της γραμμής

Βασική λειτουργία του vi (iii)

- ◆ Μετακίνηση μέσα σε αρχείο (συνέχεια)
 - + στην αρχή της προηγούμενης ή της επόμενης γραμμής
 - () στην αρχή της προηγούμενης ή της επόμενης πρότασης
 - { } στην αρχή της προηγούμενης ή της επόμενης παραγράφου
 - n G** στην *n*-οστή γραμμή
 - G** στην τελευταία γραμμή

Βασική λειτουργία του vi (iv)

- ◆ Εισαγωγή κειμένου
 - i a** εισαγωγή πριν ή μετά τον cursor
 - I A** εισαγωγή στην αρχή ή στο τέλος της γραμμής
 - o O** εισαγωγή σε νέα κενή γραμμή κάτω ή πάνω από την τρέχουσα
 - r** αντικατάσταση ενός χαρακτήρα
 - R** αντικατάσταση πολλών χαρακτήρων

Βασική λειτουργία του vi (v)

- ◆ Διαγραφή κειμένου
 - x** του τρέχοντα χαρακτήρα
 - X** του προηγούμενου χαρακτήρα
 - dw** μέχρι το τέλος λέξης
 - dd** ολόκληρης της τρέχουσας γραμμής
 - n dd** *n* γραμμών αρχίζοντας από την τρέχουσα
 - Οι λέξεις και οι γραμμές που διαγράφονται τοποθετούνται στο buffer (**cut**)

Βασική λειτουργία του vi (vi)

- ◆ Εύρεση συμβολοσειράς
 - / *xxx* εύρεση προς τα εμπρός
 - ? *xxx* εύρεση προς τα πίσω
 - n N** επόμενη εύρεση ορθής ή αντίθετης φοράς
- ◆ Άλλες εντολές
 - CTRL-L** επανασχεδίαση της εικόνας
 - u** ακύρωση της τελευταίας εντολής
 - .** επανάληψη της τελευταίας εντολής
 - J** συνένωση της τρέχουσας γραμμής με την επόμενη

Βασική λειτουργία του vi (vii)

- ◆ Αντιγραφή και μετακίνηση κειμένου
 - yy** αντιγραφή μιας γραμμής στο buffer (**copy**)
 - n yy** αντιγραφή *n* γραμμών στο buffer
 - p P** επικόλληση των περιεχομένων του buffer κάτω ή πάνω από την τρέχουσα γραμμή (**paste**)
- ◆ Αποθήκευση και έξοδος
 - :w** αποθήκευση του αρχείου
 - :q** έξοδος
 - :wq** αποθήκευση του αρχείου και έξοδος
 - :q!** έξοδος χωρίς αποθήκευση

Internet (i)

- ◆ Δίκτυο υπολογιστών (computer network)
- ◆ Ονόματα και διευθύνσεις υπολογιστών
 - Διεύθυνση IP **147.102.1.1**
 - Όνομα **theseas.softlab.ece.ntua.gr**
 - ο υπολογιστής στο δίκτυο του Εργαστηρίου Τεχνολογίας Λογισμικού στο δίκτυο της Σ.Η.Μ.Μ.Υ. στο δίκτυο του Ε.Μ.Π. στο δίκτυο της Ελλάδας
 - Επικράτειες (domains)

Internet (ii)

- ◆ Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail)
 - ηλεκτρονική ταχυδρομική διεύθυνση **nickie@softlab.ntua.gr**
 - όνομα χρήστη
 - όνομα υπολογιστή ή επικράτειας
 - υπάρχει πληθώρα εφαρμογών που διαχειρίζονται το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Internet (iii)

- ◆ Πρόσβαση σε απομακρυσμένους υπολογιστές (telnet)

```
maya$ telnet theseas.softlab.ntua.gr
SunOS 5.7
login: nickie
Password:
Last login: Thu Jan 16 12:33:45
Sun Microsystems Inc. SunOS 5.7
You have new mail.

Fri Jan 17 03:16:45 EET 2003

There are 28 messages in your mailbox.
There are 2 new messages.

theseas$
```

Internet (iv)

- ◆ Μεταφορά αρχείων (FTP)
 - κατέβασμα αρχείων (download) μεταφορά αρχείων από τον απομακρυσμένο υπολογιστή προς τον τοπικό υπολογιστή
 - ανέβασμα αρχείων (upload) μεταφορά αρχείων από τον τοπικό υπολογιστή προς τον απομακρυσμένο υπολογιστή
 - anonymous FTP π.χ. **ftp.ntua.gr**

◆ Ηλεκτρονικά νέα (news)

- ομάδες συζήτησης (newsgroups)
η συζήτηση συνήθως περιστρέφεται γύρω από συγκεκριμένα θέματα
π.χ. `comp.lang.pascal`
- οι ομάδες συζήτησης λειτουργούν σαν **πίνακες ανακοινώσεων**
- καθένας μπορεί να διαβάζει τις ανακοινώσεις των άλλων και να βάλει την ανακοίνωσή του (posting)

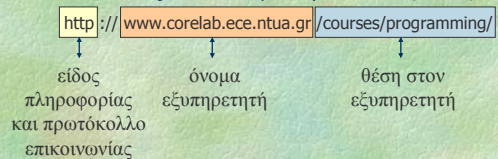
◆ Κουτσομπολιό (chat ή IRC)

- **κανάλια** (channels)
η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από ένα θέμα κοινού ενδιαφέροντος
- είναι όμως **σύγχρονη**, δηλαδή γίνεται σε συγκεκριμένο χρόνο και δεν τηρείται αρχείο των λεχθέντων
- καθένας μπορεί να «ακούει» τα λεγόμενα των άλλων και να «μιλά» προς αυτούς

◆ Παγκόσμιος ιστός
World-Wide Web (WWW)

- ένα σύστημα αναζήτησης **υπερμεσικών πληροφοριών** (hypermedia information)
- **ιστοσελίδες** (web pages), **υπερμέσα** (hypermedia), **σύνδεσμοι** (links), **εξυπηρετητές** (servers), και **περιηγητές** (browsers)

◆ Διευθύνσεις στον παγκόσμιο ιστό (URL)

◆ Παραδείγματα διευθύνσεων

`http://www.ntua.gr/`
`ftp://ftp.ntua.gr/pub/linux/README.txt`
`news://news.ntua.gr/comp.lang.pascal`